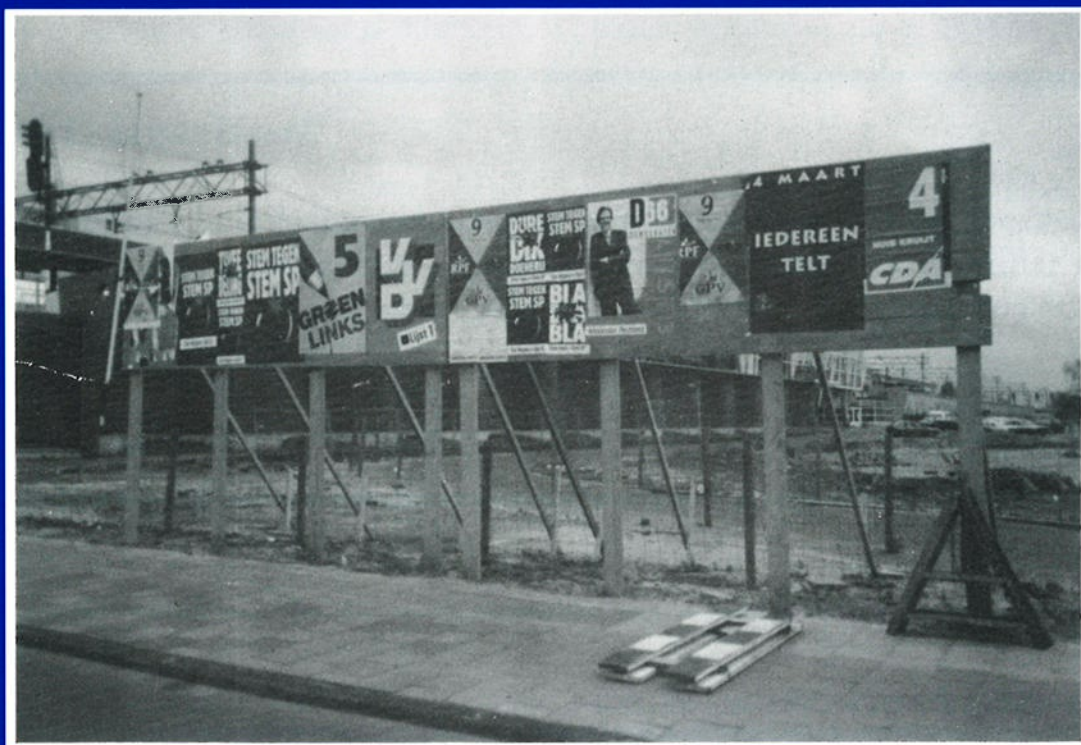

*B*estuurskundige berichten

april 1998
jaargang 13 nr. 2

De tweede kamer verkiezingen 1998.

De Bestuurskundige Berichten is een
officieel orgaan van de Bestuurskundige
Interfacultaire vereniging Leiden

Inhoudsopgave

Bestuurskundige Berichten	jaargang 13, nr. 2	april 1998
Groen Links <i>L. Hage</i>		4
Spannende verkiezingen, boeiende formatie, weinig democratie <i>R. Koole</i>		7
Spiegelingen <i>M. Rutgers</i>		10
Christen Democratisch Appèl <i>B. Swinkels</i>		12
De Socialistische partij <i>C. Behr</i>		14
Zelfportret <i>A. Boine</i>		18
VVD: "Afspraak is afspraak" <i>D.P. Boender</i>		21
D'66 <i>P. Venema</i>		26
B.I.L.-verkiezingsuitslag <i>D.P. Boender</i>		28
Gelezen in... <i>P. Venema</i>		29
Agenda		31

De Bestuurskundige Berichten is een officieel orgaan van de Bestuurskundige Interfacultaire vereniging Leiden.

Voorwoord

Dit keer heeft de Bestuurskundige Berichten één centraal thema, namelijk de komende Tweede Kamer verkiezingen. De redactie is op pad geweest en heeft het Tweede Kamer gebouw onveilig gemaakt. In dit nummer kun je van de meeste landelijke politieke partijen een interview lezen, zodat je een goed overzicht krijgt van wat de verschillende partijen voor jou kunnen betekenen. Helaas wilde één van de grote partijen niet aan dit nummer mee werken: de Partij van de Arbeid. Het is aan jou of je hier een conclusie uit wil trekken. Ook kun je in dit nummer de uitslag lezen van de verkiezingen die de B.I.L. heeft uitgeschreven. Ik kan alvast vertellen dat de opkomst verbazingwekkend was.... Verder geeft dr. Koole een voorspelling van de uitslag van de Tweede Kamer verkiezingen.

Rest het mij nog om je succes toe te wensen met het maken van je keuze op 6 mei.

Namens de redactie wens ik je veel leesplezier,

Laura Hage

De B.I.L. organiseert:

Forum over de studiefinanciering met de fractiespecialisten uit de Tweede Kamer, Larissa Pans van de Studentenvakbond Nederland en met als voorzitter de heer Meijerink, voorzitter van de vereniging van Nederlandse Universiteiten op **maandag 11 mei om 19.30 uur**.

Houd deze datum dus al vast vrij!

Colofon

Redactieadres: Bestuurskundige Berichten, p/a B.I.L., Postbus 9555, 2300 RB Leiden, telefoon 071-5273696, fax 071-5273979
Hoofdredacteur: L. Hage
Redactie: C. Behr, D-P. Boender, B. Swinkels, J.P. Venema.
Lay-out: B.J. Rienstra
Redactieraad: M.L. Gevers-Breusers, drs. F. Jorna, dr. F.M. van der Meer en dr. J. de Vries
Druk: Drukkerij Faculteit der Sociale Wetenschappen
ISSN: 0920-5772
Copyright: 1998 B.I.L.
Bestuurskundige Berichten is een uitgave van de Bestuurskundige Interfacultaire vereniging Leiden (B.I.L.) en verschijnt vier maal per jaar. Het is niet toegestaan zonder toestemming van de redactie op enigerlei wijze het geheel of delen van dit nummer te reproduceren. Waar redacteurs op persoonlijke titel hun mening geven is deze niet noodzakelijkerwijs die van de gehele redactie.
Abonnement: Leden van de B.I.L. ontvangen Bestuurskundige Berichten gratis thuis. Voor niet-leden kost een abonnement |16,- per jaar. Dit dient te worden voldaan op bankrekeningnummer 56.65.22.357 t.n.v. de B.I.L. Leiden o.v.v. abonnement B.B. of op giro 9200 van ABN-Amro Leiden o.v.v. B.I.L., rekeningnummer 56.65.22.357; abonnement B.B.
Kopij voor de redactie: Als WP5.1 of WP6.0 bestand op 3.5 inch HD/DD diskette zonder enige opmaakcodes met een uitdraai.
Advertenties: Jan Korff de Gids, 071-5273696.

Groen Links

L. Hage

Nadat onze afspraak meerdere malen was verzet- onder andere wegens dringende debatten- werd ik op een woensdagochtend in februari op het secretariaat van Groen Links in het Tweede-Kamergebouw ontvangen. Of ik daar even wilde wachten, omdat Paul Rosenmöller nog een korte bespreking had. Al wachtende kreeg ik ondertussen van een vriendelijke medewerkster een grote hoeveelheid promotiemateriaal van Groen Links. Na een half uur kwam Paul Rosenmöller, zichzelf verontschuldigd, binnen en konden we naar zijn werkkamer gaan om met het interview te beginnen.

**Wat vindt uw partij van het huidige studiefinancieringsbeleid?
En wat zou u daar eventueel aan willen veranderen?**

De veranderingen in het studiefinancieringssysteem hebben elkaar natuurlijk de afgelopen jaren in een rap tempo opgevolgd. Wij vinden het een slecht stelsel. Het moet snel vernieuwd worden. De kernpunten van het nieuwe stelsel, zoals Groen links dat wil, zijn dat wij vinden dat de basisbeurs zou moeten worden verhoogd van 425 naar 450 gulden. Ook vinden wij dat de aanvullende beurs met 75 gulden moet worden verhoogd. Wij leggen de nadruk op de aanvullende beurs, omdat op die manier de steun van overheid vooral toekomt aan studenten met ouders van een lager inkomen. Verder willen we dat de fiscus de ouderbijdrage int. We willen toe naar een systeem waarbij de overheid zijn portie neemt via de basisbeurs en de aanvullende beurs en de ouders een bijdrage leveren die echter door de fiscus wordt geïnd. Bovendien willen we dat de afgestudeerde student, via het systeem van de academicibelasting, een deel van zijn inkomen afdraagt om een bijdrage te leveren aan datgene wat hij in het verleden aan studiefinanciering heeft genoten. Dit noemen wij het zogenaamde Australische model. Het is een eerlijker, gerechtvaardiger en beter systeem van studiefinanciering wat ook tegemoetkomt aan onderzoek van de studentenorganisaties zelf.

Wat zou uw partij met de OV-jaarkaart willen doen?

Die willen we hartstikke graag behouden. We hebben ons de blaren op de tong gekletst een tijd geleden toen dat volop in de discussie was. Wij vonden het buitengewoon teleurstellend dat dit kabinet, dus ook PvdA en D'66, de OV-jaarkaart niet wilde veilig stellen. Als je nu niet verder gaat op het pad om studenten te laten wennen aan het openbaar vervoer dan gaat het aan alle kanten verkeerd. Dan ga je meer het autoverkeer stimuleren in plaats van het openbaar vervoer. Dus dat vinden we hartstikke slecht. Wij zouden

op z'n minst de huidige keuzekaart - week/weekendkaart- willen handhaven. Wij vinden het dan ook geen goed voorstel om te doen wat de VVD wil. Die zeggen "schaf de kaart maar af en geef het geld aan de studenten terug". Dat vinden we het verkeerde signaal, daarmee doe je afbreuk aan het belang van het openbaar vervoer. Dus het minste wat er moet gebeuren, is dat de kaart wordt gehandhaafd.

In het verkiezingsprogramma wil Groen links een nieuw stelsel van het hoger onderwijs. Dit systeem zou bestaan uit 3 ideaaltypen: beroepsgericht, algemeen academisch en specifiek academisch onderwijs. Wat zouden hier de voordelen van zijn?

Wij zouden het een kwaliteitsverbetering vinden wanneer het stevige schot tussen het hogere beroeps-onderwijs en het wetenschappelijk onderwijs doorbroken zou worden. Daarom spreken wij over die drie leer wegen, zodat je toekomt naar één stelsel van hoger onderwijs. Ik vind het onderscheid tussen het hogere beroepsonderwijs en het wetenschappelijk onderwijs namelijk een kunstmatig onderscheid. Wij denken dat ons nieuwe systeem veel beter aansluit op de aankomende studenten, maar toch onderscheid houdt. Wat specifiek academisch is, zijn bijvoorbeeld de aio's. Wat algemeen academisch is, is bijvoorbeeld de dokter en wat beroepsgericht is kan bijvoorbeeld de werktuigbouwkundige zijn. Wij zouden dat kunstmatige onderscheid van "HBO is toch vooral praktijk en wetenschappelijk onderwijs is niet praktijk maar academisch" willen oplossen. Ik denk dat je hierdoor het huidige HBO een meer wetenschappelijke input geeft en in het wetenschappelijk onderwijs meer aandacht aan de praktijk kan geven. Dit systeem sluit dus meer aan op de tendens om meer maatwerk te kunnen leveren bij individuele studenten. Dit alles moet natuurlijk wel in een proces gebeuren. Je moet wel met de hogere onderwijs instellingen in overleg gaan hierover, om hen de voordelen van dit plan te laten zien en steun te verwerven. Het zal in fasen moeten gebeuren, maar dan is het een hele duidelijke vernieuwing. En wij denken dat het echt een kwaliteits-

impuls is voor de individuele behoeften van de studenten.

In Leiden wordt sinds september het bindend studieadvies uitgevoerd. Wat betekent dat eerstejaarsstudenten wanneer zij geen 21 punten hebben gehaald met hun opleiding moeten stoppen, zodat alleen de goede studenten overblijven. Wat vindt u van deze selectiemethoden?

Dat vinden wij hartstikke slecht. Een advies veronderstelt namelijk dat je zelf de keuze hebt. Een bindend studieadvies is dus al een soort interne tegenstrijdigheid. Wij vinden het een slechte zaak, omdat het de keuzevrijheid van de studenten veel te veel beperkt. Bovendien is het een beetje een vorm van elitewerking die de universiteit in de hand werkt en ook dat vinden we verkeerd. Het is voor ons de reden geweest, samen met nog een aantal andere argumenten, dat wij tegen het HOOP (hoger onderzoek en onderwijs plan) hebben gestemd. Het beperkt de toegankelijkheid voor de net even iets mindere student die er misschien iets meer in moet komen.

In vergelijking met andere OECD-landen investeert Nederland weinig in onderwijs. Wat is uw mening hierover?

Het aandeel wat Nederland investeert in onderwijs van het bruto binnenlands produkt is kleiner geworden in vergelijking met de ons omringende landen. Dat is een slechte zaak. Wij zouden willen dat er in z'n algemeenheid veel meer in kennis geïnvesteerd zou worden. Wij hebben daar in ons verkiezingsprogramma ook aandacht voor gevraagd. Wij zeggen daarin dat "Nederland distributieland" eigenlijk plaats moet maken voor "Nederland innovatieland". Wij hebben bewust gekozen voor alles wat met innovatie, toekomst en kennis te maken heeft. Wat ons betreft betekent dat, dat wij ons meer gaan bezig houden met de toegankelijkheid en de kwaliteit van het onderwijs. De bezuinigingen op het onderwijs zijn natuurlijk gigantisch geweest de afgelopen jaren en dat is een slechte zaak. Ritzen is begonnen met te zeggen dat hij niet kon en niet wilde bezuinigen, maar er is natuurlijk gigantisch bezuinigd op niet alleen de studiefinanciering, maar ook op de kwaliteit van het onderwijs en haar toegankelijkheid. Dat vinden wij echt slecht. Wij willen daarom een omslag maken en zo onderwijs de waarde geven die het zou moeten hebben en dan niet alleen in termen van kosten maar ook in termen van opbrengsten. Ook economisch gezien is het namelijk interessant en rendabel om meer geld uit te trekken voor het onderwijs.

Binnen de Europese Unie is er vrij vervoer van kapitaal en arbeid, zodat er enige uniformiteit nodig is. Wat vindt uw partij van het gelijk trekken van internationale diploma's?

Dat lijkt me buitengewoon belangrijk. Je moet dan natuurlijk wel kijken naar wat het opleidingsniveau is en welke kwaliteitseisen gesteld worden aan de diploma's. Van een bepaalde mate van internationale afstemming zijn wij zeker voorstander. Op die manier kan je namelijk als afgestudeerd student toch op die steeds internationaler wordende arbeidsmarkt mobiel worden. Dus die richting lijkt mij een wenselijke richting.

Hoe ziet uw partij de positie van Nederland binnen de Europese Unie met betrekking tot haar soevereiniteit?

Wij zijn daar kritisch over en wel om de volgende reden. Wij vinden dat één Europa -zoals dat op dit moment gevormd wordt- veel te veel het Europa is van

één markt en één munt en veel te weinig het Europa van mens en milieu. Ik zeg dat zo, omdat alles wat in Europa te maken heeft met het financiële beleid en de toewerking naar de introductie van de EURO de allerhoogste prioriteit heeft. Maar het is wel een Europa met miljoenen werklozen en waar veel milieuproblemen zijn die grens overschrijdend zijn. Wij vinden dat Europa veel socialer en groener zou moeten worden dan het huidige Europa, dat eigenlijk alleen maar het Europa van de ondernemers is. Een ander punt over Europa is natuurlijk ook dat het democratisch absoluut niet functioneert. Het Europese parlement heeft niet of nauwelijks enige zeggenschap. Met betrekking tot de soevereiniteit zijn wij best bereid

om een aantal bevoegdheden over te hevelen naar "het Brusselse", maar daar is dan wel de ontbindende voorwaarde aan dat de democratische controle gewaarborgd is. Dat is buitengewoon belangrijk. We gaan geen bevoegdheden overhevelen zonder dat de democratische controle enige inhoud heeft. Wij zijn dan ook erg tegen de introductie nú van de nieuwe EURO, omdat wij menen dat de handel en de munt toch het sluitstuk van de interne markt vormen en als je die nú doorvoert dan is de kans op een sociaal en milieuvriendelijk Europa nihil geworden, omdat voor rechts Europa dan wel af is. Bolkenstein voorop. Wij vinden dat geen goede ontwikkeling en wij zouden dat Europa wat breder willen vorm geven en meer aandacht willen geven aan een democratisch Europa.

Op het partijcongres van Groen Links stemde uw partij voor een gekozen staatshoofd. Waarom? Omdat je je heden ten dagen moet afvragen of je in een monarchie de erfelijke troonopvolger wel de meest democratische manier vindt waarop de monarchie tot stand komt. Je zou er de Staten-Generaal een rol in kunnen laten hebben. Dat is een sentiment dat in onze partij vrij breed leeft, maar ik vind het zelf een absoluut ondergeschikt punt.

Uw partij wil 10% hogere uitkeringen, denkt u niet dat daar door de lonen omhoog zullen gaan en er dus meer werkloosheid komt?

Wij willen in ieder geval de uitkeringen voor mensen die langdurig op het minimum zitten met 10% verhogen, omdat wij echt vinden dat er iets aan de armoede in dit land moet gebeuren. Het kabinet praat daar veel over, maar doet er weinig aan. Wij vinden ook dat mensen die kortdurend op het minimum zitten er behoorlijk op vooruit moeten gaan, omdat die de afgelopen jaren -toen er sprake was van een economische crisis- geweldig hebben moeten inleveren. De inkomensverschillen zijn alleen maar groter geworden de afgelopen jaren en dat vinden wij niet horen bij een sociaal Nederland. Ik vind dat dit kabinet veel te weinig aandacht heeft besteed aan wat ik maar het sociale tekort noem. Dit plan heeft geen gevolgen voor de werkgelegenheid in negatieve zin. Zo heeft Groen Links een alternatief begroting laten doorberekenen door het planbureau en dan blijkt dat als je het sociaal minimum verhoogd en je investeert wat meer in de zorg, in het onderwijs en in het milieu dat dat 11.000 arbeidsplaatsen oplevert. Je kunt dus weldegelijk dat sociale beleid combineren met gericht investeren en meer werkgelegenheid.

Uw partij wil ook de defensie-uitgaven met 3 miljard verlagen op het materieel. Denkt u niet dat dit tot gevaarlijke situaties kan leiden, omdat de

militairen die u naar het buitenland wil sturen dan slecht uitgerust zijn?

Wij willen op het materieel bezuinigen omdat dat kan. Wij zouden in Europees verband materiaal op elkaar willen afstemmen, omdat er in toenemende mate maar één kerntaak voor defensie is en dat is het eventueel actief meedoen aan vredesoperaties. De verdediging van de landgrenzen kan je niet meer één van de kerntaken noemen, terwijl het dat nog wel is en er ook veel materieel voor wordt ingezet. Dat vinden wij achterhaald. Wij willen één kerntaak en integratie van de krijgsmachtsonderdelen, zodat je een hoop efficiency voordelen krijgt. Dan kan je best in een aantal jaren, maximaal 4 jaar, 3 miljard bezuinigen op een begroting van 14 miljard. Dat doet pijn, maar als wij de keuze willen maken om in de zorg, in het onderwijs, in het milieu en bij de laagste inkomens echt een slag te maken, dan zullen we het erens moeten halen. Wij zijn niet van de partij van "roept u maar" en dat met een ongeloofwaardig pakket van maatregelen komt waar niemand een touw aan vast kan knopen. Je moet dus keuzen maken en ik maak liever de keuze voor onderwijs en zorg en dan moet het er bij de defensie af.

Heeft u tot slot nog iets tegen de Leidse bestuurskundestudent te zeggen?

Studeer hard, maar studeer vooral ook met plezier. Geniet van deze tijd, want het is een unieke periode in je leven. Bovendien wil ik jullie allemaal oproepen om te gaan stemmen. Op welke partij je dat doet is jouw keuze, ik heb mijn verhaal gehouden en dat is volstrekt helder. Maar maak in ieder geval op 6 mei gebruik van je recht om naar de stembus te gaan.

Laura Hage
Student Bestuurskunde in Leiden

Oproep !

De redactie van de Bestuurskundige Berichten is nog steeds op zoek naar nieuwe redactieleden. Vooral eerste- en tweedejaarsstudenten zijn van harte uitgenodigd! Heb jij zin om met je medestudenten een semi-wetenschappelijk tijdschrift te maken? kom dan even langs in de B.I.L.-kamer (SB-03) of bel Laura Hage (071-5120091)

Spannende verkiezingen, boeiende formatie, weinig democratie

Dr. R. Koole

Velen voorspellen dit jaar de moeilijkste kabinetsformatie sinds 1977. Toen won de PvdA met Joop den Uyl als premier maar liefst tien zetels, wist het CDA de achteruitgang van de voormalige grote confessionele partijen te stoppen, behaalde de VVD onder Wiegels de grootste verkiezingswinst ooit (28 zetels) en zag D66 kans zich onder Terlouw te herstellen van de bijna ondergang van de partij een paar jaar eerder onder Van Mierlo. Het resultaat na 208 dagen formeren was niet de voortzetting van een kabinet met de grootste winnaar bij de verkiezingen, de PvdA, maar het eerste kabinet Van Agt (CDA-VVD). Die hadden bij elkaar 77 zetels, veel minder dan de combinatie PvdA/CDA (102). In de euforie van de verkiezingsoverwinning leek de PvdA die mogelijkheid vergeten te zijn en overspeelde haar hand.

Voor dat laatste zal de PvdA dit jaar wel uitkijken. Maar dat betekent niet dat haar regeringsdeelname tevoren verzekerd is. Stel de volgende verkiezingsuitslag voor:

VVD	42 zetels
PvdA	41 zetels
CDA	35 zetels
D66	10 zetels
GroenLinks	9 zetels
SP	4 zetels
GPV/RPF/SGP	8 zetels
CD	1 zetel

Gezien de opiniepeilingen moet een dergelijke uitslag niet voor onmogelijk gehouden worden. De uitslag van de raadsverkiezing doet er in dit opzicht weinig toe. De lagere opkomst, het verschijnsel van de lokale partijen en het feit dat in grote delen van Nederland niet eens gestemd kon worden omdat er recentelijk herindelingsverkiezingen zijn gehouden (Drente, West-Brabant, Walcheren) zijn de belangrijkste redenen waarom de uitslag van de raadsverkiezingen niet als een 'veredelde opiniepeiling' voor de nationale verkiezingen kan worden beschouwd. Bovendien zullen met name de VVD en de PvdA er alles aan doen om in mei de 'machtsvraag' in het centrum van de belangstelling te plaatsen: wie wordt er groter de VVD of de PvdA?

Beter is af te gaan op echte opiniepeilingen, die die vraag stellen of en wat men zou stemmen indien er op het moment van de peiling verkiezingen voor de Tweede Kamer zouden worden gehouden. Op basis van die peilingen is bovenstaande uitslag niet denkbeeldig.

Puur getalsmatig zijn er dan vele combinaties mogelijk die een meerderheid opleveren. De paarse partij-

en hebben samen 93 zetels, maar zonder D66 kunnen PvdA en VVD het ook makkelijk af (83 zetels). Een combinatie van CDA en PvdA spant er om, maar is niet onmogelijk (76 zetels). Datzelfde geldt overigens ook voor de combinatie CDA en VVD (77 zetels) en het is deze mogelijkheid die de PvdA in gedachten moet houden, wil zij niet zoals in 1977 zich buiten spel zetten.

Wat niet mogelijk is, is een combinatie van de 'progressieven' (D66, PvdA en GroenLinks), want die levert slechts 60 zetels op. Zelfs in het onwaarschijnlijke geval dat de SP zich daarbij zou aansluiten, is er geen meerderheid voorhanden. In het algemeen levert een dergelijke uitslag geen rol op voor kleine partijen in de formatie. Zij zijn in de termen van de Amerikaans/Italiaanse politicoloog Sartori niet 'relevant' en hebben geen *blackmail potential*: geen enkele meerderheid hangt van hun deelname af. Exit kleine partijen, inclusief D66! De partij die 'paars' afdwong, is getalsmatig overbodig bij het voortzetten ervan. Natuurlijk zal D66 in de campagne proberen duidelijk te maken dat zij als partij nodig is om een 'brugfunctie' te vervullen tussen de PvdA en de VVD. Maar Bolkestein van de VVD heeft al duidelijk gemaakt dat het ook zonder D66 zou kunnen, 'hoewel dat natuurlijk niet onze eerste keus is'. De deelname van D66 hangt dus puur af van de welwillendheid van andere partijen en dat is geen goed uitgangspunt. Bij de formatie gaat het namelijk om de verdeling van de politieke macht en daarin speelt welwillendheid doorgaans een kleine rol.

Geen enkele partij is overigens absoluut noodzakelijk voor de vorming van een kabinet. Noch de PvdA, noch de VVD, noch het CDA kunnen bij de gegeven uitslag zeker zijn van hun zaak. Maar is de VVD door deze uitslag niet de grootste partij en kan zij daarom niet het initiatief nemen bij de formatie? Jazeker,

maar in die positie verkeerde de PvdA in 1977 ook. Toegezegd is door zowel de VVD als de PvdA dat zij een voorkeur hebben voor 'paars'. Dat wil zeggen dat het CDA hoogstens in een tweede fase van de formatie aan bod kan komen. Maar stel de VVD zegt: 'wij zijn weliswaar de grootste, maar o.k., jullie van de PvdA mogen de premier leveren in de persoon van Kok.' Bolkestein heeft immers al (heel tactisch) gezegd dat de VVD er niet per se op staat de premier te willen leveren wanneer zij de grootste partij zou worden. Maar in ruil daarvoor zal het beleid van het kabinet nog liberaler moeten zijn dan het nu al is. De PvdA heeft al geantwoord die prijs niet te willen betalen. Althans premier Kok heeft gezegd geen premier te willen worden als zijn partij niet de grootste wordt. Bovendien lonkt - wanneer de PvdA niet de grootste wordt, de samenwerking met het CDA. Volgens de gegeven uitslag is de PvdA in die combinatie sowieso de grootste en mag zij dus de premier leveren en kan zij ook tot minder concessies kan worden gedwongen op voor de PvdA gevoelige punten. Onderhandelingen met het CDA, dat zich in haar programma zeer 'sociaal' probeert de presenteren, zijn misschien sowieso gemakkelijker. Bovendien is het CDA waarschijnlijk tot grote concessies bereid om maar uit het getto van de oppositie te geraken, net zoals de PvdA dat was in 1989. Maar de grote offerbereidheid van het CDA is natuurlijk ook voor de VVD aantrekkelijk, zelfs - of misschien: juist - wanneer de VVD niet de grootste partij zou worden. Het 'sociale gezicht' van het CDA is daarvoor geen al te grote drempel, zeker nu het VVD-congres het verkiezingsprogramma in sociale zin heeft bijgesteld. Die bijstelling is zeer waarschijnlijk tevoren met Bolkestein afgestemd, want zo prijst de VVD zich op sociaal terrein niet uit de markt. Tegelijk kon hij volhouden dat de VVD - in tegenstelling tot de PvdA - wel een functionerende interne partijdemocratie kent. Immers, waar de PvdA zich uitsprak voor de mogelijkheid de hypotheekrenteaf trek bij de belastingen van een plafond te voorzien en Kok zich onmiddellijk distantieerde van die uitspraak van zijn eigen partij, kan Bolkestein nu zeggen dat hij de democratische uitspraak van zijn partij natuurlijk wel respecteert.

Zoveel is duidelijk: niets staat vast. Coalitietheorieën brengen ons wellicht iets verder, maar meer dan kansberekeningen zijn deze theorieën natuurlijk niet, wat overigens al mooi genoeg is. Volgens die theorieën bestaan coalities doorgaans uit niet meer partijen dan numeriek absoluut noodzakelijk (*minimal winning*), behalve wanneer de ideologische afstand tussen twee partijen (die op zich samen de meerderheid hebben) zo groot is dat er een derde (of vierde) partij nodig is om die ideologische afstand te overbruggen (*closed range*). Volgens het *minimal winning* criterium is D66 of GroenLinks overbodig, maar het *closed range* criterium zou de eerste partij nog een

plaats gunnen in een volgende coalitie. Dan wordt er wel van uit gegaan dat de vier partijen zich als volgt op een dominante links/rechts-schaal plaatsen: PvdA-D66-CDA-VVD. Volgens dat *closed range* criterium kan zelfs een kabinet van alle vier partijen (een zogeheten 'nationaal kabinet') niet uitgesloten worden. Dat zou wel heel bijzonder zijn, omdat dergelijk kabinetten er zijn om zware crisissituaties het hoofd te kunnen bieden. En dat is met een bloeiende economie en zonder oorlogsdreiging op het eigen territorium toch niet echt aan de orde. Maar een kabinet met een derde partij naast VVD en PvdA, die een brugfunctie tussen beide vervult, komt dichtbij het *closed range* criterium, zonder een nationaal kabinet noodzakelijk te maken. Maar is die brugfunctie wel nodig? De PvdA is zo 'liberaal' en de VVD zo 'sociaal' dat dat niet het geval lijkt. Jammer voor D66. Het CDA zit in een andere positie, omdat die partij - anders dan D66 - in staat is met één andere partij een meerderheidscoalitie te vormen. Weliswaar komt het CDA op z'n vroegst in een tweede fase van de formatie aan bod, maar de kansen van die partij op regeringsdeelname moeten zeker niet uitgesloten worden.

En de kiezer dan? Heeft die nog wat te zeggen? Nou weinig eigenlijk. Natuurlijk, zij bepalen de krachtsverhoudingen in de Tweede Kamer. Maar die krachtsverhoudingen zijn maar in beperkte mate bepalend voor de samenstelling van een kabinet. Zeker bij de genoemde verkiezingsuitslag is de directe doorwerking van kiezersvoorkeuren minimaal. De huidige coalitiepartijen zeggen paars te willen voortzetten. Maar welk signaal geven de kiezers in dit verband af als zij de PvdA en de VVD laten winnen en de schepper van paars, D66, laten vallen als een baksteen? De geringe winst van het CDA, als die partij die al haalt, kan niet als een afkeer van paars worden beschouwd. Het Nederlandse kiesstelsel is een notoir onbetrouwbare vertaler van kiezersvoorkeuren als het om de samenstelling van het kabinet gaat.

Niettemin zullen gedurende de campagne alle partijen naar de gunst van de kiezers dingen. De VVD en de PvdA zullen - zoals gezegd - er alles aan doen om het tot een tweestrijd tussen beide partijen te laten komen. Als dat lukt, gaat dat ten koste van de andere partijen, omdat de (potentiële) achterbannen van PvdA en de VVD elkaar nauwelijks overlappen. Als dan vervolgens beide partijen samen regeren, dan kan de kiezer zich met recht afvragen wat het nut van zijn of haar stem is geweest. Hebben de kiezers dan ten minste toch de onderlinge krachtsverhoudingen tussen beide giganten bepaald? Jazeker, maar ook dat zegt niet alles. Stel, de PvdA slaagt er minder dan de VVD in om de zwevende kiezer naar zich toe te trekken, dan zal zij zich er misschien sterker voor inzetten om D66 in het kabinet te krijgen. De balans in het te vormen kabinet verschuift dan wat meer naar links, dan in een kabinet van alleen PvdA en VVD het geval

zou zijn geweest. In dit voorbeeld worden de krachtsverhoudingen in het kabinet nogal beïnvloed door een sterk verliezende partij. Hoezo: voorkeur van de kiezers?

De verkiezingen kunnen toch spannend worden. Wordt de VVD of de PvdA de grootste partij? Wordt D66 net zo groot als GroenLinks? Weet De Hoop Scheffer iets meer te bereiken dan Brinkman deed bij de rampverkiezingen van 1994? De formatie zal vervolgens moeilijk en boeiend zijn. Maar heeft de kiezer wel echt iets te kiezen, zolang de grote partijen elkaar kennelijk zo dicht genaderd zijn dat elke com-

binatie van hen mogelijk is? Theoretisch kunnen de kiezers zich natuurlijk massaal op partijen ter linker- of ter rechterzijde van de huidige vier grote partijen storten. Dat zal echter maar in beperkte mate het geval zijn. Er wordt hen ten tijde van de campagne een strijd voorgespiegeld, waarvan na 6 mei zou kunnen blijken dat het slechts een schijngevecht is geweest. Maar misschien zijn de kiezers in de huidige toeschouwersdemocratie hier wel tevreden mee.

Ruud Koole
Universitair hoofddocent politicologie RU-Leiden

advertentie

Zoekt u duurzame kwaliteit?
Het adres voor het borduren van:

*U vindt ons in het pand
van de Dumpshop!*

- ☛ relatiegeschenken
- ☛ promotieartikelen
- ☛ bedrijfskleding
- ☛ gewoon voor de goin

schoolstraat 7d-2225 KN-Katwijk - tel/fax: 071-4074263
(zie plattegrond) buslijn 41 stopt 100 meter bij ons vandaan

Spiegelingen

door Mark Rutgers

Menigeen vindt de politiek tegenwoordig één pot nat. Het politiek klimaat nodigt blijkbaar niet uit tot heldere keuzen. De standaard vraag "waarop stem jij?" wordt dan ook graag ontweken. Laten we daarom het perspectief eens omkeren en ons afvragen "Wie wil ik besturen?" Dat lijkt wellicht wat absurd, maar in de geschiedenis is het een terugkerend thema.

Wie wil ik besturen? Volgens Hobbes hebben we daarmee een zeer menselijk onderwerp te pakken. Hij beschrijft de "war(re) of every man against every man" die we slechts met moeite kunnen beheersen. Interessant voor ons onderwerp is niet zozeer zijn beroemde karakterisering van de mens die zich ten opzichte van zijn medemens als wolf gedraagt, maar als wezens "who naturally love Liberty, and Dominion over others." Helaas worden we voortdurend belemmerd in ons streven de baas te worden en blijven. Hindernissen worden niet alleen opgeworpen door ballotage systemen binnen politieke partijen. Zoals Nietzsche al constateerde is de meerderheid altijd tegen de sterkeren. Met de "Banne der Moral" zullen de zwakkeren de sterkeren er altijd onder willen houden. Dat is zijns inziens zelfs de essentie van alle moraal; morele oordelen zijn van de schapen die de herder willen intomen.

Wellicht gaat Nietzsche wat ver, maar de gedachte dat de heersende moraal bepalend is voor de aard van de bestuurders is niet nieuw. Voor een invloedrijk persoon als Montesquieu is het bijvoorbeeld vanzelfsprekend een verband te leggen tussen de aard van een volk, het klimaat en de passende bestuursvorm. Kijkend naar de Nederlanden komt hij tot de conclusie dat een Republiek het beste bij een koud klimaat past, terwijl een monarchie (zoals destijds in Frankrijk) aansluit bij een gematigd klimaat en despotisme bij een warm klimaat. Dat wijst erop dat voor Montesquieu een bestuursvorm niet zondermeer algemeen toepasbaar is. Ook het principe van de machtscheiding niet (terzijde: een meer gangbare argument daarvoor is dat Montesquieu zijn "leer" uiteenzet in slechts enkele pagina's in het kader van zijn beschrijving van de praktijk in Engeland).

Ook Montesquieu staat vanzelfsprekend in een oudere traditie. Zo gaat Thomas Aquinas al in de dertiende eeuw in op de klimatologische eisen die je als leider in ogenschouw moet nemen: "A temperate region should be chosen, for the inhabitants derive many advantages from a temperate climate. In the first place it ensures them health of body and length of life; for, since good health consists in the right temperature of the vital fluids, it follows that health will be best preserved in a temperate climate, because like is preserved by like." ; "Whence it is said that in certain very torrid parts of Ethiopia a man cannot live longer than thirty years. On the other hand, in extreme cold regions the natural moisture is easily frozen and the natural heat lost." Aquinas haalt ter ondersteuning van zijn betoog de Romein Vegetius aan die in zijn *De Re Militari* bespreekt uit welke regionen het beste soldaten kunnen worden geworven – ook altijd nuttig om te weten als bestuurder. Laten we ons beperken tot de relevante contreien, daarover stelt hij: "Northern Tribes, far removed from the burning rays of the sun, are more dull-witted indeed, because they have an ample flow of blood, they are ready for war." Helaas moeten we inmiddels enige tegenstrijdigheden constateren, omdat Vegetius tot de conclusie komt dat de gematigde streken rond de Middellandse Zee het beste zijn: daar is het bloed te heet nog te koud, zodat de bevolking

voor rede vatbaar is. Montesquieu wijst daarentegen juist op onze streken als klimaat waarin de bevolking afdoende beheersing (afkoeling?) bezit om zichzelf te besturen in een republiek! Ik geloof niet dat Nietzsche zich ooit in dit debat heeft begeven.

Het leggen van een relatie tussen klimaat en bestuursvorm is al zeer oud. Aristoteles bespreekt het bijvoorbeeld ook al in zijn *Politika*. Het aardige is dat het leggen van een verband tussen klimatologische omstandigheden en het ontstaan van bestuursvormen ook terug te vinden is in de hedendaagse archeologische verklaringen voor het ontstaan van de eerste stedelijke culturen in Mesopotamië zo'n 5000 jaar geleden. De droge omstandigheden vereisten omvangrijke irrigatie werken en om die in stand te houden is een complexe sociale organisatie, een bestuursstructuur, nodig.

Al met al beschikken we nu ineens over een geheel nieuw theoretisch kader ter verklaring van het bejubelde "poldermodel": de Nederlandse klimatologische en geografische omstandigheden. Onderzoek naar de verklarende kracht van het "polder begrip" is nog nauwelijks begonnen in de bestuurskunde, alleen al het aantal nieuwe metaforen lijkt schier oneindig. Ook bijvoorbeeld de beruchte keerzijde van het poldermodel - 'stroperigheid' - blijkt verklaarbaar door de lage temperatuur ('ons koude bloed'). Wie had dat ooit gedacht: Hansje Brinker als grondlegger van de bestuurskunde, met "watermanagement" als basisdiscipline.

Om ter afronding terug te komen op onze beginvraag: niet alleen heeft de uitdrukking "politek klimaat" een geheel nieuwe connotatie verkregen, maar de politiek in Nederland blijkt niet zozeer één pot nat te zijn als wel één droogmakerij.

Citaten:

Aquinas, Th., *On Kingship. To the King of Cyprus*, Toronto, The Pontifical Institute of Mediaeval Studies, 1978 (p. 68 t/m 70)

Hobbes, *Leviathan*, London, Dent, 1975 (citaten p. 66 & 87).

Montesquieu, *Cahiers 1716-1755*, Paris, Grasset, 1941 (p.118)

Nietzsche, F., *Der Wille zur Macht*, 12e dr., Stuttgart, Kröner, 1980 (p.238)

Advertentie

EEN SCHONE WAS VOOR DE HELE KLAS

LEASE

STUDENTEN HUREN HUN WASMACHINE, DROOGAUTOMAAT ETC. BIJ SPLASH LEASE!

VANAF f 38.- P. M.

0800-0220202

SPLASH LEASE

Internet: www.splash.nl/splash - E-mail: info@splash.nl

Christen Democratisch Appèl

Een interview met Wim van de Camp

B. Swinkels

Wie bent u en wat is uw functie?

Ik ben Wim van de Camp en Tweede Kamerlid voor het CDA sinds 3 juni 1986. Ik sta nummer elf op de kandidatenlijst. In de kamer houd ik mij vooral bezig met onderwijs en justitie. Daarnaast ben ik lid van het fractiebestuur. Ik woon in Den Haag en ben 44 jaar.

Wat vindt u van het huidige studiefinancieringsbeleid en wat wenst uw partij hier aan te veranderen?

Wij vinden het huidige beleid een verdeling van de armoede. Toen de wet in 1986 werd ingevoerd was het een rijke tijd, met grote basisbeurs en weinig lenen. Gedurende de afgelopen tien jaar is dat stelsel langzaam afgebroken, ook door het kabinet van CDA en PVDA onder Lubbers. Wat je nu ziet is dat het huidige stelsel op papier heel mooi lijkt, maar dat de bijbehorende bedragen voor studenten buitengewoon armoezig zijn. Ik hoor in toenemende mate dat de kamerhuur meer bedraagt dan de basisbeurs. Het Paarse kabinet heeft het stelsel nog verder afgebroken met de invoering van de prestatiebeurs. Wij hebben altijd gezegd dat studenten wel met een bepaald tempo moeten studeren en daarom hebben wij de tempobeurs ingevoerd, maar wij vinden de prestatiebeurs en de gedachte eerst lenen en dan een beurs krijgen afkeurenswaardig. Verder pleiten wij in het CDA-verkiezingsprogramma voor een nieuw stelsel dat lijkt op dat van voor 1986. Wij zijn van mening dat als je als regering niet veel geld hebt dat je dat dan ook moet zeggen en niet met allerlei dure systemen moet komen. Wij kiezen voor ouderafhankelijkheid boven onafhankelijkheid, maar wij weten dat dit onder studenten niet altijd populair is. Dat is volgens ons echter wel nodig om de lagere en middeninkomens te beschermen. Bovendien willen wij naar een beurzenstelsel waarbij ouders die veel verdienen een basisbeurs van nul gulden krijgen voor hun kinderen. Daar stellen wij tegenover dat een deel van de kosten van de belastingen aftrekbaar zullen worden, maar dan wel volgens een vast regelsysteem waarbij bedragen voor elke studie worden vastgesteld. Hierbij mag ook geen verschil tussen universiteiten ontstaan. Tenslotte willen wij een beurzenstelsel voor de gehele studieduur.

Wat wilt uw partij met de OV-jaarkaart doen?

Wij vinden dat de huidige kaart kan blijven bestaan, want het is onzin om studenten de zevenenzestig gulden te geven en dan te verwachten dat ze het

daarmee redden. Men moet ook nog voor stages en andere activiteiten kunnen blijven reizen.

In Leiden is het bindend studieadvies ingevoerd. Wat vindt u van deze selectiemethode?

Daar heb ik in de Mare al eens boze uitspraken over gedaan. Wij zijn tegen een bindend studieadvies. Wij zeggen: "geef wel een studieadvies, maar laat de studenten wel zelf de keuze om verder te gaan." Tevens verwachten wij dat in de toekomst een tekort zal ontstaan aan academici. Wij zeggen: laat de studenten zelf kiezen. We hebben liever dat mensen vijf jaar over hun studie doen dan dat ze na een jaar worden weggestuurd. Het is wel een bewonderenswaardig initiatief van Leiden. Je moet er wel je nek voor uitsteken, maar wij zijn tegen een bindend studieadvies. Dus wel studieadvies, maar daarbij moet je de oplossing zoeken in meer begeleiding en niet in wegsturen. Bindend studieadvies vind ik een achterhaald concept.

In vergelijking met andere landen investeert Nederland weinig geld in het onderwijs. Wat vindt u hiervan en als uw partij in het onderwijs wil investeren, waarin wordt er dan geïnvesteerd?

Als je vergelijkt investeren wij inderdaad weinig in het onderwijs, maar als je kijkt naar de resultaten dan is het onderwijs in Nederland zeer goed. Tevens, als je de investeringen uiteenrafelt, dan zie je dat er veel in het hoger onderwijs wordt geïnvesteerd. Ten tweede, gaan wij er wat aan doen? Ja, maar niet zo veel als de OESO zou willen. De bedragen zijn veel te groot om vrij te kunnen maken. Onderwijs krijgt steeds meer een spilfunctie in de maatschappij, bijvoorbeeld in de vorm van voorlichting. In ons verkiezingsprogramma krijgt onderwijs 1,25 miljard, daarvan gaat 500 miljoen naar de klassenverkleining in het basisonderwijs, 500 miljoen naar het beroepsonderwijs en 250 miljoen naar de studiefinanciering.

Wat vindt u van de spilfunctie van het onderwijs?

Hierop moet ik een klassiek CDA-antwoord geven,

want wij vinden dat een kind primair binnen het gezin moet worden opgevoed. Een kind, met name in de jongere jaren van zijn leven, heeft behoefte aan warmte en liefde. Het is gebleken dat kinderen dan vaak veel steviger in hun schoenen staan op later leeftijd. Hierbij moet je niet denken aan kneuterigheid en bekrompenheid, want wij zien het gezin in een moderne vorm en willen dat uitdragen.

Binnen de Europese Unie is er een vrij vervoer van kapitaal en arbeid, zodat er enige uniformiteit nodig is. Wat vindt uw partij van het gelijk trekken van internationale diploma's?

Ik ga ervan uit dat rond 2020 in Europa de diploma's een gelijkwaardige status zullen hebben. De diplomering en titulatuur zullen langzaam maar zeker door de Engelse worden vervangen, net als in Europa, ook met het oog op internationalisering. Politiek gezien moet men echter wel waken voor verlies van de goede cultuurelementen van Nederland en de Nederlandse taal.

Hoe ziet uw partij de positie van Nederland binnen de Europese Unie m.b.t. haar soevereiniteit?

Voortreffelijk! Dat is een zeer duidelijk antwoord. Waar ik een hekel aan heb is dat mensen als Bolkestein en Marijnissen een soort anti-Europa sfeer proberen te kweken. Bijvoorbeeld door kreten als "dan krijg je een slecht pensioen".

De Europese Unie brengt meer voordelen dan nadelen, ook al zullen wij bepaalde bevoegdheden moeten inleveren. Zaken als volksaard en cultuur pakt Europa toch niet af. We moeten er wel voor oppassen dat de Nederlandse taal en cultuur niet ten onder zullen gaan, maar Nederland staat nu op de kaart en zal dat zeker blijven. Nederlandse bedrijven investeren ontzettend veel in Europa en daardoor hebben wij enige invloed in Europa.

Wij hebben er dan ook belang bij dat de monetaire unie er komt. De zwakke munten zullen op termijn in de monetaire unie moeten worden geïntegreerd om zo een goede sterke munt te creëren.

Bent u niet -net als zovele- bang voor een politieke overheersing door de as Parijs-Berlijn?

Het CDA is van nature een pro-Europa partij. Wij zijn niet bang voor een as Parijs-Berlijn, maar houden het wel goed in de gaten. Maar er komen "counterparts" bij in Europa. Sinds Blair in het Verenigd Koninkrijk is, zie je een meer op Europa gerichte koers. Ook landen als Spanje en Italië zullen meer opkomen en -samen met het Verenigd Koninkrijk- een tegenwicht vormen. Bovendien denk ik dat een as Parijs-Berlijn niet veel voor zal stellen. Als je bijvoorbeeld kijkt hoe nationalistisch de Fransen zijn dan zullen zij niet zo snel inzien dat een as hen meer oplevert.

Hoe staat uw partij tegenover een verdere uitbreiding van de EU? Of wilt u liever eerst orde op zaken stellen tussen de huidige lidstaten?

Vroeger kon je deze vraag stellen, want de samenleving is zodanig dat er steeds meer tegelijk moet worden gedaan. We kunnen landen, zoals Polen, Tsjechië en Slowakije echter niet te lang laten wachten. Dit om onrust, neo-communisme en dergelijke te voorkomen. Wat mij betreft kunnen deze landen lid worden en tegelijk kunnen wij orde op zaken stellen tussen de huidige staten die lid zijn.

Wat vindt u van het huidige asielbeleid en wat wenst u daaraan te veranderen?

Het huidige asielbeleid steunen wij als het gaat over het principiële beleid. Hiermee bedoelen wij dat er onderscheid gemaakt dient te worden tussen politieke vluchtelingen en economische vluchtelingen. De eerste moeten natuurlijk toegelaten kunnen worden als deze bonafide blijken, maar voor economische vluchtelingen moeten wij hard zijn en deze terug sturen. Wat betreft de kritiek, wij zijn het niet eens met de uitvoering van het beleid. Procedures zijn te lang en er worden te veel fouten gemaakt, bovendien wordt er te weinig uitgezet. De tragiek is dat als men wordt uitgewezen men in de illegaliteit verdwijnt. Het uitzettingsbeleid deugt dus niet.

Hoe staat uw partij in de strijd tussen milieu en economie? In het geval van bijvoorbeeld de Betuwelijn en Schiphol heeft de economie gewonnen.

Schiphol groeit, Schiphol moet groeien. Er moeten wel afdoende maatregelen worden genomen om de geluidshinder te verminderen en dergelijke, maar er is economische groei nodig om milieubescherming mogelijk te maken. Maatschappelijke groeperingen en milieubewegingen moeten echter wel kritisch blijven en de overheid scherp houden. Er is geen mogelijkheid om te kiezen, het zal samen moeten gebeuren waardoor er goede oplossingen moeten worden gevonden. Men zal bijvoorbeeld door de Betuwelijn de hoeveelheid vrachtverkeer zien verminderen. Door bijvoorbeeld een net van hogesnelheidslijnen kan men het vliegverkeer verminderen.

U was te zien in het EO actualiteiten programma "Het elfde uur". Daar sprak u over drie zaken die voor het CDA belangrijk zijn: veiligheid, zorg en wat u noemde "let een beetje op elkaar". De eerste twee zijn vrij duidelijk, maar zou u het derde een willen toelichten?

Nederland is een mooi land maar er is sprake van zogeheten "cocooning", d.w.z. men komt thuis, doet de gordijnen dicht en sluit zich als het ware op. Wij van het CDA zijn erg voor sociale samenhang. Wij doen dat om de samenleving bij elkaar te houden. Als

voorbeeld noem ik maar het feit dat mijn werkster laatst bij mij kwam met het verhaal dat ze bij haar vorige werkgever niet naar binnen kon, omdat deze was gevallen en urenlang bewusteloos in huis lag. Dat bedoel ik met op elkaar letten.

Na het horen van de eis van de officier van justitie tegen de verdachten van de dood van Mijndert Tjoelker rezen er meteen stemmen op om de wetgeving m.b.t. collectieve straffen te herzien. Wat is uw standpunt hierover?

De Socialistische Partij

C. Behr

Dit verkiezingsjaar zal volgens de Socialistische Partij (SP) het 'Jaar van de tomaat' worden. Het jaar waarin de SP op landelijk niveau echt zal 'doorbreken'. Vertaald naar aantal Tweede Kamerzetels zal de SP volgens de uitslagen van de gemeenteraadsverkiezingen van dit jaar groeien van 2 naar 6 zetels. Hiermee komt de succesvoorspelling steeds dichterbij. Een interview met Harry van Bommel, SP-gemeenteraadslid in Amsterdam en vijfde op de lijst voor de Tweede Kamer.

Uw lijsttrekker, dhr Marijnissen noemt de SP linkser dan links. Wat maakt de SP nu eigenlijk zo anders dan andere 'linkse' partijen?

Wij zijn echt socialistisch. Wij willen dat de overheid meer invloed heeft op de economische processen in Nederland. dat de overheid van bedrijven meer kan vragen. Niet alleen in financiële zin, maar ook dat de overheid meer zou moeten kunnen zeggen over wat er wel en niet geproduceerd wordt. En dat we daarbij rekening moeten houden met het milieu, het algemeen belang, dat is echt nodig. De overheid moet echte invloed hebben. Zo kan ze dan ook een echt werkgelegenheidsbeleid voeren. Dat kan deze overheid niet. Vandaar dat we nu sinds jaar en dag met massawerkloosheid geconfronteerd worden.

Wat zijn de belangrijkste punten uit het verkiezingsprogramma van de SP?

Naast wat ik net noemde zijn dat grondrechten in de sfeer van huisvesting. Grondrechten in de sfeer van gezondheid. Gezondheidszorg moet toegankelijk zijn voor iedereen, geen voorrang voor mensen met veel geld. Ook onderwijs moet voor iedereen toegankelijk zijn. Wat er nu ontstaat is dat kinderen met ouders uit de hogere inkomensklassen een voordeel hebben. Ze kunnen naar betere basisscholen, waar ze een hogere ouderbijdrage vragen en daardoor beter onderwijs kunnen bieden. Dat zijn denk ik de vier, vijf kernpunten.

Wij zijn ervoor om de wetgeving hierover aan te passen. De overheid moet ook duidelijke signalen aan de jeugd geven. Het "zero tolerance" beginsel is hiervan een mooi voorbeeld. Straffen mogen in bepaalde gevallen keihard zijn en boetes hoog.

Bob Swinkels
Student Bestuurskunde in Leiden

Wat wil de SP precies met het hoger onderwijs in termen van de studiefinanciering, OV-jaarkaart?

Eerst algemeen: wij willen een drastische verbetering van de kwaliteit van het onderwijs, vanaf de basisschool. Bijvoorbeeld door verdergaande klassenverkleining en taakverlichting van de docenten. En wij vinden dat er meer geld moet worden besteed aan het onderwijs. Onderwijs is nu zo'n 17 procent van de rijksbegroting, dat zou veel meer moeten zijn. Bij het hoger onderwijs willen wij de studiefinanciering zoals dat er nu is afschaffen en komen tot een nieuwe studiefinanciering waarbij er sprake is van studieloon, zonder collegegelden. Een studieloon dat voldoende is om van te studeren, dus je boeken te betalen en te voorzien in de kosten van levensonderhoud. Het huidige stelsel van studiefinanciering is volkomen failliet: je kunt van een basisbeurs voor thuiswonenden niet eens het collegegeld betalen. Ik denk dat er nog maar weinig mensen zijn die zeggen dat dit stelsel nog de moeite waard is. Verder willen we binnen het hoger onderwijs doorgaan met de verbetering van de studeerbaarheid van programma's betere begeleiding waardoor studenten binnen vier of vijf jaar hun studie kunnen afronden en niet zoals dat nu het geval is mensen door hun studie heen jagen. Ik denk dat mede daardoor studenten nu kiezen voor korte en gemakkelijke programma's terwijl ik liever zie dat studenten worden uitgedaagd binnen hun studie en durven risico's te nemen.

Betekent dit dat een stap naar het buitenland, in de vorm van uitwisselingen?

Ja, dat kan allemaal veel beter. Maar ook een verbetering van het aanzien van Nederlandse studies door het buitenland. Want we hoeven ons niet te schamen voor wat er in Nederland aan de hogescholen en universiteiten gebeurt. Ik denk dat er meer gekeken moet worden naar de inhoud van studies zodat er internationaal meer inzicht ontstaat over wat een Nederlandse afgestudeerde student waard is. Dat duidelijk wordt dat een Nederlandse rechtenstudent kan meconcurreren met een student uit Frankrijk of Groot-Brittannië.

En het beursenstelsel?

Ik denk dat het beursenstelsel wel voldoet. Ik weet alleen niet of een student wel genoeg gestimuleerd wordt om in het buitenland te gaan studeren. Op het moment dat het goed gebeurt zal het nodig zijn om programma's uit te breiden.

We hebben het nu over studeren in het buitenland, in andere landen van de EU. Wat vind de SP in het algemeen van de positie van Nederland binnen de EU?

Wij zijn voor internationale samenwerking, maar tegen het opheffen van Nederland als soevereine staat. En dat gaat toch een beetje gebeuren. We gaan steeds meer macht overdragen aan Brussel, steeds meer bevoegdheden. Dat vinden wij een slecht zaak omdat er een democratisch gat is. Sowieso is de Europese politiek minder democratisch dan de parlementaire democratie die wij in Nederland kennen, door de macht van de Europese Commissie bijvoorbeeld. Verder vinden we dat d.m.v. de structuurfondsen op een beetje onzinnige manier met middelen wordt omgesprongen.

We zijn ook geen voorstander van een muntunie. Daar zien we geen winst in voor de Nederlandse bevolking of voor de volken van Europa. want we zien dat onder het juk ervan landen allerlei bezuinigingsvoorzieningen treffen om aan de voorwaarden voor de muntunie maar te kunnen halen.

De buitenlandse politiek. Een actueel voorbeeld is de mogelijkheid in samenwerking met de VS een fregat te sturen richting Irak. Vind SP dat Ne-

derland zich in zo'n buitenlands conflict kan mengen?

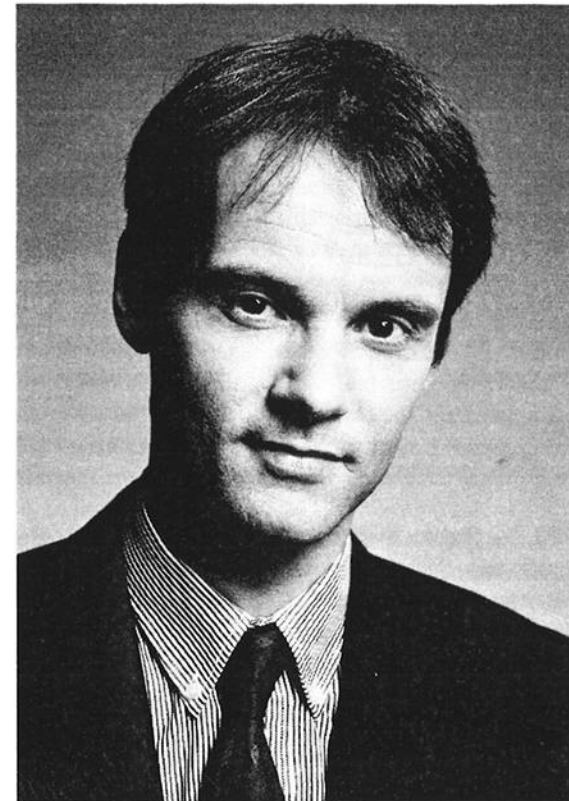
Wij vinden dat sowieso alle landen heel terughoudend moeten zijn wat betreft het ingrijpen in regionale en interne conflicten. Algerije is zo'n voorbeeld waarbij veel mensen roepen 'ingrijpen, ingrijpen!'. Landen moeten daar heel terughoudend in zijn want het resultaat van ingrijpen, met of zonder geweld, is ook vaak alleen maar een opgelegde vrede. Op het moment dat wij daar dan weer weggaan slaan ze elkaar de hersens weer in, daar schiet je niet veel mee op. De diplomatieke weg is de beste weg denken wij. Eventueel kun je dat met economische druk nog vergroten. Maar ook daar moet je oppassen omdat je daar in veel gevallen op de eerste plaats de bevolking zelf mee hebt en niet de elites. Daarnaast lijken vrede-afdwingende VN-missies, waarbij je gewapend een land binnen gaat om daar eens even orde op zaken te stellen, bijna per definitie tot verslechtering van de situatie te leiden. Ook in voormalig Joegoslavië zie je dat.

De SP lijkt toch al niet zo'n voorstander van de 'Amerikaanse manier'...?

Nee. Wij bekritisieren de VS scherp omdat ze daar al te gemakkelijk denken in het Midden-Oosten of waar dan ook even orde op zaken te moeten stellen. We zijn ongelukkig met de dominante rol van de VS binnen de Navo. Het kan niet zo zijn dat Nederlandse troepen zo maar ergens worden ingezet. Dat moet eerst door het parlement worden besproken.

Conflicten elders leiden vaak tot en vluchtelingenstroom. Wat vind de SP van het huidige asielbeleid?

Er is in Nederland een restrictief toelatingsbeleid, wat inhoudt dat er gekeken wordt naar hoe de situatie is in het land van herkomst, om te kijken of de asielaanvraag gerechtvaardigd is of niet. Wij vinden echter dat dit beter moet gebeuren. Met name de kwestie Iran. Daar is voor ons wel duidelijk dat mensen die daar vandaan komen asiel moeten krijgen, omdat de situatie niet veilig is. Van economische vluchtelingen zijn we geen voorstander. Ook van een zgn. 'quotum' niet. Je kunt niet tegen een politiek vluchteling zeg-

Mensen met een hoge graad van persoonlijk meesterschap zijn in staat om consistent gestalte te geven aan de ideeën die zij werkelijk belangrijk vinden - wat zij eigenlijk doen is hun leven aanpakken zoals een kunstenaar een kunstwerk. Dat doen ze door zichzelf te verplichten een leven lang te leren.

Peter Senge

Het PAO Bedrijfs- en Bestuurswetenschappen biedt op de gebieden van management, bestuur en beleid postacademische leergangen aan, die gekenmerkt worden door een hoog conceptueel gehalte. Concepten, gericht op de vergroting van uw leervermogen en toepasbaar op de praktijk van morgen, leveren ook op lange termijn een bijdrage aan uw professionaliteit en persoonlijke effectiviteit. Dit wordt mede gewaarborgd door de docenten, die zowel afkomstig zijn uit de wetenschap als uit de management- en advieswereld.

DE PROGRAMMA'S

Voor ervaren overheidsmanagers organiseren het PAO Bedrijfs- en Bestuurswetenschappen en het Centrum voor Bestuurskundig Onderwijs van de Universiteit Twente nu voor het achtste jaar de tweejarige postdoctorale leergang Master of Public Management. In deze opleiding leren cursisten een integrale visie op beleid en management in het openbaar bestuur te ontwikkelen, met specifieke nadruk op de terreinen van organisatie, financiën, personeel, informatie, beleid en politiek.

Daarnaast biedt het PAO de korte, specifiek beleidsgerichte cursus Evalueren en Ontwerpen van Beleid aan, welke eveneens in samenwerking met de Universiteit Twente wordt vormgegeven. In de nieuwe leergang Bestuurswetenschappen, tenslotte, worden beleidswetenschappelijke en organisatiekundige inzichten geïntegreerd en geconcretiseerd aan de hand van capita selecta uit de praktijk van het openbaar bestuur.

Daarnaast organiseert het PAO Bedrijfs- en Bestuurswetenschappen leergangen op het gebied van management van professionals, personeel en organisatie. Voorts maken workshops, trainingen en de lezingenreeks Studium Generale deel uit van het opleidingsaanbod.

De opleidingsprogramma's zijn bestemd voor managers in de profit- en non profit sector met tenminste enkele jaren werkervaring en academisch werk- en denk niveau.

OPLEIDINGEN OP MAAT

Beweging in organisaties vraagt een collectief leervermogen. Programma's op maat dragen bij aan een succesvol veranderingsproces in uw organisatie. Alle opleidingen voor open inschrijving kunnen worden toegesneden op de specifieke leerbehoefte van uw organisatie. Door een selectie van actuele thema's en de keuze van verschillende soorten werkvormen komt een opleiding op maat voor uw organisatie tot stand. Het PAO Bedrijfs- en Bestuurswetenschappen speelt daarbij naast een organisatorische ook een adviserende en begeleidende rol.

ADVIES

In een vrijblijvend en kosteloos opleidingsadviesgesprek kunnen diverse opleidingsmogelijkheden met u worden besproken. Ook organisaties kunnen een beroep doen op onze expertise; in nauw overleg zetten wij dan voor uw medewerkers opleidingstrajecten uit, die zowel aan de eisen en wensen van de organisatie als aan die van de individuele medewerker tegemoet komen.

Voor meer informatie...

Antwoordnummer 4170
3500 VB UTRECHT
Telefoon: 030-272 4400
Fax: 030-272 4888
E-mail: info@paobb.debaak.nl
Internet: <http://www.paobb.debaak.nl>

gen: 'Sorry we hebben ons quorum gehaald, je komt niet binnen'.

Wat ziet u voor de Tweede Kamer -verkiezingen weggelegd voor de SP?

Ik vind het buitengewoon onvoorspelbaar. Het kan gebeuren dat we vermorzeld worden tussen de VVD en de PVDA, als het gaat om de vraag wie de premier wordt en wie er gaat regeren. Dan zullen we maar weinig winnen denk ik. Als die discussie al een beetje geweest is met de tijd van de verkiezingen, als duidelijk is dat de PVDA de grootste wordt, dan kunnen we wel zes, zeven of acht zetels halen. Ik ga er in ieder geval van uit dat we een à twee zetels winnen. Dat is wel het minimum.

Overall zijn de affiches van de SP te zien met "Stem tegen, stem SP". het lijkt of SP zich overall tegenafzet. Het heeft voor veel mensen wellicht het imago van een echte protestpartij. Was dit imago wel de bedoeling?

Wij willen protesteren tegen het neoliberale beleid van dit kabinet. Ook tegen het neoliberale beleid die door vele gemeenten gevoerd wordt waar VVD, PVDA en D66 ook in veel gevallen de dienst uitmaken. In die zin zijn we een protestpartij. Onze leus past daar ook precies bij. Maar er is meer. Tegestemmen betekent ook dat je een alternatief moet hebben vandaar dat we een heel uitgebreid programma hebben waarin we veel voorstellen doen die tot verbetering zouden kunnen leiden in Nederland. De leus hebben we niet afgelopen jaar gekozen maar al vier jaar geleden, omdat we toen een radicale wijziging hebben doorgevoerd in onze campagne. Tot dat moment hadden we een goed programma en een aardige verkiezingsleus, maar we wilden een breuk forceren met het verleden. We kwamen als partij te lief en te aardig over. We hadden een programma dat radicaal afwijkte van het bestaande beleid en dan moet je daar een leus bij hebben die keihard tegen de stroom ingaat. Met "stem tegen, stem SP" wilden we de belangstelling wekken van een grotere groep mensen. Dan zijn mensen ook geïnteresseerd in je programma. We hebben veel kritiek gehad en die kritiek was soms terecht. Je moet je waarmaken met een echt heel ander programma. Ik denk dat we dat nog steeds hebben. Overigens denk ik dat de leus bij deze aanstaande Kamerverkiezingen voor het laatst zal worden gebruikt. Je kunt er niet eeuwig mee doorgaan.

De campagnes die de SP blijven anders dan die van de grotere partijen? Zal de campagne zich meer op de lijsttrekker richten, zoals je wel ziet bij de andere partijen?

Tja, als de grote partijen daar toch een beetje op inzetten dan denk ik dat we daar als relatief kleine partij ook niet om heen kunnen. Als dat de wijze van campagne voeren wordt dan wil de kiezer ook een gezicht zien bij de SP. Dan moeten wij ook onze mensen inzetten. Ik vind het wel een raar gezicht als politici in tv-quizen gaan zitten.

Toch is de SP een actieve partij, waarbij de leden actief langs de deuren gaan om nieuwe leden te werven.

Ja. Daar zijn we heel actief in. Dat komt omdat we onze wortels hebben in de buurten waar we met buurtacties onze gemeenteraadszetels hebben gewonnen. Daardoor hebben we mensen aan ons weten te binden, eerst als kiezer, later als lid. We zijn qua aantal leden nu de vierde partij van het land en we blijven groeien. Dat kan alleen maar als je leden actief zijn. Tenslotte wordt je niet lid van een partij omdat je een folder in de bus krijgt maar omdat je een gesprek kan aangaan met degene die de folder in de bus steekt. Hierbij zijn onderwijs en gezondheidszorg de meest sprekende voorbeelden van. Een groot deel van onze leden zijn uit deze sectoren afkomstig. Dat zijn ook wat de SP betreft twee gebieden waaraan je kunt zien dat we in Nederland de verkeerde kant opgaan. De tweedeling binnen de samenleving wordt hier steeds duidelijker.

Tot slot: het ziet er naar uit dat SP met zetelwinst uit de komende verkiezingen te voorschijn zal komen. U staat op een verkiesbare plaats. Wat wordt de persoonlijke inbreng van Harry van Bommel?

Ik heb zelf een grote betrokkenheid bij het onderwijs. Zowel door mijn lerarenopleiding als doordat ik zelf voor de klas heb gestaan. Ik denk dat ik de praktijkkant van het onderwijs hierdoor goed aan het licht kan brengen, ik hoef niet vanuit de 'papierhoek' te praten. Wanneer je praat met mensen uit de praktijk hoor je de keerzijde daarvan. Dat verhaal zou ik graag in de Kamer willen vertellen.

Claudia Behr
student Bestuurskunde in Leiden

Wilt u een advertentie in de Bestuurskundige Berichten plaatsen? Dat kan. Neem contact op met Jan (071-5273696)!

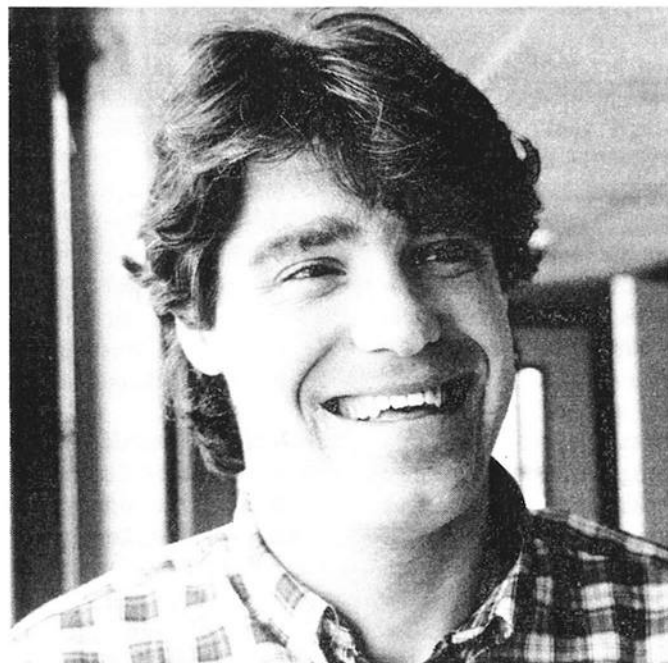
Zelfportret

Arjen Boin

Toeval

Ik ben bestuurskunde gaan studeren op aanraden van mijn moeder. Zij wist niet wat de studie inhield, maar had wel gehoord dat een baan en carrière automatisch zouden volgen. Ik moest snel een nieuwe studie kiezen, omdat ik na terugkeer van een jaar Amerikaanse highschool ontdekte dat mijn eerste keus (bedrijfskunde) niet gehonoreerd was. Ik had nog nooit van bestuurskunde gehoord, maar de combinatie van een studie in de thuisstad en de schone vooruitzichten maakte het bijna een logische keuze.

Een vriend die net het eerste jaar politicologie had voltooid, meldde mij dat ik gekozen had voor een ambtenarenbestaan. Daarnaast wist hij te vertellen dat bestuurskunde vreselijk saai was. De snel in

huis gehaalde studiegids kon de eerste stelling nog ontkrachten (een hoog percentage bestuurskundigen bleek emplooi te vinden in het bedrijfsleven); de tweede waarschuwing bleek echter geheel op zijn plaats.

Zelden zal een - naar ik aanneem redelijk enthousiaste - groep eerstejaars studenten zich zo snel beraden hebben op hun keuze voor bestuurskunde. In de massaliteit van de Gorlaeus collegezalen trok een schier eindeloze stoet aan definities oplepelende bestuurskundigen voorbij; thuis wachtte dan de voorgeschreven literatuur waarbinnen het "Groene Monster" - een monument van lezeronvriendelijke wetenschapsbeoefening - een centrale plaats innam. Het bindend studie-advies bestond in die tijd nog niet maar was ook niet nodig. Een niet-gehaald tentamen betekende dat het vak nog een keer moest worden gevolgd, een vooruitzicht dat aanzette tot lange studiedagen.

Bestuurskunde werd op de valreep pas interessant, lang nadat ik geestelijk afscheid van de studie had genomen. Een seminar voor buitenlandse uitwisselingsstudenten met als onderwerp "administrative tragedies" bleek een openbaring. Bestuurskundigen konden zich wel met wezenlijke onderwerpen

bezig houden, zonder zich te bedienen van ondoorgrondelijk jargon en zonder zich te verliezen in theorie-stapelen. Hier werden niet de onvolkomenheden van het huursubsidiebeleid besproken en werd niet ingegaan op de verkeersveiligheid in Oegstgeest; dit seminar ging over "policy tragedies", over grootschalig en dramatisch falen van de overheid. Het ontploffen van de spaceshuttle *Challenger*, het vergaan van de *Herald of Free Enterprise* en het Heizel drama maakten mij eindelijk duidelijk dat bestuurskunde een boeiend vak kon zijn.

Via een student-assistentschap bij het Crisis Onderzoek Team (COT) raakte ik verder geïnteresseerd in de dramatische kanten van overheidsmanagement. Ik raakte betrokken bij het opzetten van een wetenschappelijk tijdschrift (*Journal of Contingencies and Crisis Management*). Tijdens mijn stage bij het ministerie van Buitenlandse Zaken werkte ik aan de eindschiptie over het ontstaan en verloop van gevangenisopstanden. Na het voltooien van de scriptie, werkte ik mee aan het COT onderzoek naar de Bijlmerramp (1992). De wetenschap begon serieus in beeld te raken als mogelijke beroepskeuze, tot groot vermaak van de vrienden die mijn eerdere typering van bestuurskunde nog scherp voor de geest stonden.

In 1993 ben ik als Assistent in Opleiding (AIO) begonnen. In de afgelopen vier jaren heb ik onderzoek gedaan naar de bestuurlijke verhoudingen binnen het Nederlandse gevangeniswezen en het federale gevangenisstelsel van de Verenigde Staten. Het onderwerp had mij als beginnend student zeker niet geboid. Maar een onderzoeker raakt verslaafd aan zijn onderwerp, hetgeen onherroepelijk tot een vorm van beroepsdeformatie leidt. In colleges en werkgroepen wil het gevangeniswezen dan ook nog wel eens als voorbeeld dienen. Het onderwerp wordt pas echt interessant (vermoed ik) wanneer je zelf wel eens in een gevangenis bent geweest. In mei van dit jaar hoop ik op dit onderzoek te promoveren.

Sinds het begin van dit jaar ben ik als onderzoeker in dienst van de vakgroep bestuurskunde. Het Crisis Onderzoek Team heeft vorige jaar een grote subsidie binnengehaald om een onderzoek naar beleids crises te beginnen. De term beleids crisis verwijst naar de grote affaires en drama's die een bepaalde beleidssector voor korte of langere tijd schade toebrengen. Denk bijvoorbeeld aan de IRT-affaire, de Varkenspest, de Groningse Oudejaarsrellen en de diepgaande crisis binnen het Openbaar Ministerie die recentelijk culmineerde in het ontslag van Docters van Leeuwen. Naast het onderzoeksgedeelte, ben ik actief in het onderwijs. De uitdaging is om eerstejaars nu al enthousiast te krijgen voor hun vak. De studenten die ik begeleid met hun scriptie zijn dat gelukkig al.

Ik ben toevallig de bestuurskunde ingerold, anders was ik nu misschien bedrijfskundige geweest. Wat ooit zeer aantrekkelijk leek, is nu tot een waar schrikbeeld verworden. Het is overigens makkelijker dan ooit voor een bestuurskundige om bij een organisatie-advies bureau aan de slag te komen; de bestuurskundige adviesmarkt biedt precies die carrière-mogelijkheden die mijn moeder tien jaar geleden voor ogen had. Er kan veel geld worden verdiend met het oplossen van diezelfde saaie en onbetekenende problemen die ik tegen het einde van mijn studie achter mij wilde laten. De keuze voor de "echte" problemen wordt niet altijd begrepen. Mijn moeder vraagt mij nog steeds wanneer ik een "echte" baan krijg.

Arjen Boin

Werkzaam bij het departement Bestuurskunde in Leiden

De deadline voor de volgende Bestuurskundige Berichten is vrijdag 29 mei. Aarzel niet en schrijf ook een artikel voor dit nummer! Lever je artikel op diskette (WP5.1 of WP6.0) met een uitdraai in bij de B.I.L.-kamer (SB-03).

*Men moet het denken bijbrengen,
niet wat al gedacht is.*

C. Gurlitt

VVD: "Afspraak is afspraak"

D.P. Boender

Wie bent u en wat is uw functie binnen de VVD?

Ik ben Johan Remkes. Sinds '93 lid van de Tweede Kamer. Ik ben woordvoerder voor binnenlandse zaken, economische zaken en openbaar vervoer.

In het verkiezingsprogramma spreekt de VVD over een 'opleidingsspecifieke studiefinanciering', wat houdt dit precies in?

De commissie Hermans (VVD-commissaris in Friesland) pleit in feite voor maatwerk, en een opleidings-specifieke studiefinanciering sluit hier op aan. Name-lijk, dat de duur van de studiefinanciering flexibel kan worden ingezet, zodat mensen als ze een buitenlandse studie willen volgen daar ook vrijer mee om kunnen springen. Je zou ook wel van mensspecifiek maatwerk kunnen spreken.

Wat zijn de plannen van de VVD m.b.t de OV-jaarkaart?

De OV-jaarkaart zou afgeschaft dienen te worden en het vrijkomende geld zou integraal teruggestuurd moeten worden naar de student. Al naar gelang de behoefte van de student zou deze dan een "kaart op maat" kunnen aanschaffen. Dus maatwerk i.p.v. een collectieve regeling, zoals die nu bestaat met alle gevolgen van dien. Want de regeling is in de tijd nu al vele malen veranderd. Dit geldt voor de studiefinanciering in principe ook. Er moet een langjarig en toekomstbestendig systeem worden ontwikkeld i.p.v. dat er jaar in jaar uit aan gesleuteld wordt, wat voor de uitvoeringsorganisaties natuurlijk buitengewoon moeilijk is. De problemen en (vaak terechte) kritiek op de informatie-beheergroep bijvoorbeeld, zijn voor een groot deel op die constante veranderingen terug te voeren.

In Leiden wordt vanaf september het bindend studieadvies ingevoerd, wat vindt u van deze selectiemethode?

In de fractie heeft men hier nog niet over gesproken maar mijn persoonlijke mening is dat ik hier redelijk positief tegenaan kijk, omdat ik het een uitstekende impuls vind om de student wat beter bij de les te houden. Men moet daarom ook van te voren goed nadenken over welke studie men wil gaan volgen.

Zou de toegang tot een studie op basis van een soort toelatingsexamen moeten plaatsvinden?

In zijn algemeenheid vind ik kwaliteitscriteria, even los van de vraag hoe je daar invulling aan moet geven, bevredigender dan systemen van toelating; ik heb

dat altijd een buitengewoon onbevredigend systeem gevonden. Je zou zo dicht mogelijk moeten proberen aan te sluiten bij de kwaliteitseisen die je stelt ;of dat dan in de vorm van een toelatingsexamen is of dat dat gebeurt op basis van eindexamencijfers of een mix of iets dergelijks, daar zou je dan nader over kunnen praten. Maar in ieder geval graag een onsje minder toelating en een onsje meer kwaliteit.

In vergelijking met andere OECD-landen investeert Nederland relatief weinig in onderwijs. Hoe ziet de VVD investering in het onderwijs?

In het verkiezingsprogramma hebben wij extra geld uitgetrokken voor onderwijs waarvan een deel naar het hoger onderwijs zal gaan en vooral naar kennis en technologie, waar Nederland relatief weinig in investeert. Hier moet een impuls aan worden gegeven. Maar in het onderwijs zijn er natuurlijk ook andere wensen en behoeften; er wordt bv. gepraat over klassenverkleining in het basisonderwijs wat ook geld zal kosten.

Binnen de Europese Unie is vrij vervoer van kapitaal en arbeid mogelijk. Wat vindt uw partij van het gelijktrekken van diploma's?

Daar zou ik een groot voorstander van zijn. Onze fractie in het Europees parlement staat daar ook sinds jaar en dag voor. Ik denk dat het buitengewoon belangrijk is en ook een logisch vervolg op dat wat de Unie al heeft vastgelegd.

Hoe denkt u dat te kunnen bereiken?

Dat zal soms gepaard moeten gaan met de bijstelling van je onderwijssysteem wat in een aantal opzichten ook gepaard zal gaan met afspraken over kwaliteit-sniveaus, maar er kan al meer naar mijn stellige overtuiging dan nu al het geval is. Ik heb de indruk dat men het verschil in onderwijssystemen en het verschil in kwaliteitseisen ook weleens gebruikt als een makkelijk excuus om dat soort afspraken niet te maken.

Hoe ziet de VVD de positie van Nederland binnen de Europese Unie m.b.t haar soevereiniteit?

De VVD is nooit een voorstander geweest van een Europa dat onnodig nationale bevoegdheden over-

neemt. Een actueel voorbeeld van een discussie die in feite nog steeds gaande is, is de toegevoegde waarde van Europa in termen van het werkgelegenheidsbeleid. Hoort dat niet in de eerste plaats een nationale aangelegenheid te zijn? Tweede voorbeeld. We hebben net de discussie gehad over de tabaksreclame en de Europese richtlijn die daarover in ontwikkeling was. Wat is de toegevoegde waarde op dat punt van Europa? Heb je daar Europese richtlijnen voor nodig of kunnen nationale lidstaten dat zelf wel regelen? Ik heb bij sommige onderwerpen het gevoel dat Europa nog niet helemaal toekomt aan waar men zich wel zou moeten houden. Terwijl men zich in sommige andere opzichten met zaken bemoeit waar men zich eigenlijk veel beter niet mee zou kunnen bemoeien.

Hoe staat de VVD tegenover verdere uitbreiding van de EU, of wenst u eerder een verdere verdieping binnen het huidige aantal lidstaten?

De uitbreidingsafspraken die nu zijn gemaakt zullen moeten worden doorgevoerd, maar voor het overige moet je denk ik, meer prioriteit toekennen aan verdieping, wat dus niet noodzakelijkerwijs zoals gezegd tot uitdijning hoeft te leiden. Prioriteit voor verdieping en de uitbreidingsdiscussie zou in het teken moeten staan van de vraag: wat zijn de internationale repercussies daarvan? En met name aan de oostkant; de verhouding met Rusland moet natuurlijk wel goed blijven. Verder zal er bij de uitbreidingsdiscussie natuurlijk ook gelet moeten worden op de financiële consequenties van het hele verhaal en wat de toegevoegde waarde ervan is.

Heeft u een zelfde standpunt over een eventuele uitbreiding van de NAVO?

Ja, de VVD heeft nooit iets gezien in een federatief Europa. Europa zal wat ons betreft intergouvernementeel moeten blijven, waarbij er met name de komende jaren ook veel aandacht zal moeten zijn voor

democratisering van de besluitvorming binnen Europa. Ook zal veel aandacht moeten worden besteed aan ontwikkelingen die er toe kunnen leiden dat Nederland een deel van zijn zeggenschap kwijtraakt, zoals signalen dat Nederland in de toekomst geen volwaardig EU-commissaris meer zal leveren. De discussie over Europa in de Kamer is vaak tamelijk zwart-wit. De VVD heeft altijd vanaf het eerste moment Europese eenwording sterk toegejuicht, maar hier in de kamer proef ik wel dat als je zo af en toe wat kritische blikken werpt op bepaalde ontwikkelingen in Europees verband, dat je dan onmiddellijk wordt afgeschilderd als een Euro-cynicus. Maar ik denk dat het ook de taak is van nationale parlementen om voortdurend te zoeken naar een goed evenwicht tussen datgene wat op Europees niveau moet gebeuren en dat-

gene wat de nationale lidstaten nog moeten doen, want daar worden wij door burgers ook op aangesproken. De VVD is altijd tegen onnodige centralisatie. Dat geldt overigens ook voor de binnenlandse bestuurlijke verhoudingen.

Wat is uw positie t.o.v. de EMU? Kritiek op de EMU zou zijn dat Nederland zijn harde betrouwbare gulden zou verkwanselen voor een zwakke euro, door bijvoorbeeld de deelname van de Italiaanse lire.

De VVD is vanaf Maastricht een voorstander geweest van de EMU omdat daar voor Nederland een aantal economische voordelen aan vastzitten, maar wel binnen strikte grenzen. Dat is precies de achtergrond waarom onze fractie en onze fractievoorzitter Bolkestein niet in de laatste plaats, voortdurend hamert op een krachtige onderhandelingspositie van Nederland in de richting van andere lidstaten om de criteria zoals ze in Maastricht zijn afgesproken goed strak te blijven vasthouden als onderhandelingsuitgangspunt. Want de Euro moet in principe net zo sterk zijn als de Nederlandse gulden.

In bijvoorbeeld Groot-Brittannië staat 'Europa' hoog op de agenda. In Nederland wordt er nauwelijks over 'Europa' gediscussieerd. Bent u van mening dat er een nationale dialoog over Europa en de EMU zou moeten komen?

Ik heb mij er altijd zeer over verbaasd dat deze ontwikkeling bijna stilzwijgend zonder vormen van indringende discussie, als het ware op de automatische piloot dreigt te geschieden. Ook hiervoor geldt weer als ik met collega's als Rick van der Ploeg (PvdA) praat en enigszins kritisch bepleit dat Nederland vooral een strakke onderhandelingspositie moet innemen, dat er gereageerd wordt alsof je Europa zelf aanvalt. Dus ook hier dreigt weer een grote mate van 'verzwartwitting' en ik vind dat ook voor de Nederlandse onderhandelingspositie niet goed. Ik denk dat met name de Kamer is ingehuurd om die discussie wel te voeren en er zal overigens voor mei als de besluitvorming over de vraag, welke lidstaten wel of niet mogen toetreden aan de orde komt, een indringend kamerdebat over deze problematiek komen.

Vindt u dat het buitenlands beleid een nationale aangelegenheid dient te blijven?

Ik denk dat alleen al de realiteit zal gebieden te zeggen dat het accent voor het buitenlands beleid op nationaal niveau zal blijven liggen. Ik zie Frankrijk en ook Duitsland niet hun eigen buitenlands beleid inleveren voor een Europees buitenlandsbeleid. Dat laat overigens onverlet dat in sommige situaties Europa wel meer kan doen dan ze op het ogenblik doet. Maar het accent zal zeker op nationaal niveau moeten blijven liggen.

Wat is uw mening over het huidige asielbeleid en ziet u hierin een rol weggelegd voor Europa?

Er zijn wat mij betreft nog te veel niet ingevulde plekken in Europees verband en ook dat kan men zetten onder: soms doet Europa te veel en soms doet Europa te weinig. En waar Europa te weinig doet, dat is op het terrein van het asielbeleid en met name het bevorderen van een evenwichtige verdeling van de asielstroom over de verschillende Europese landen. Onze Europese fractie onder aanvoering van Gijs de Vries, beijvert zich daarvoor en de Tweede Kamer fractie doet exact hetzelfde. Een tweede punt is dat wij ons natuurlijk grote zorgen maken over de instroom die weer groter dreigt te worden en de problemen die daar rechtstreeks uit voortvloeien in termen van opvang en de bestuurlijke consequenties die dat heeft. Dat laat onverlet dat de discussie in Den Haag ook daar af en toe de neiging heeft om tamelijk zwart-wit te worden. Want er is natuurlijk niemand in onze fractie die zit te beweren dat echte vluchtelingen hier niet meer welkom zouden zijn. Maar wij zijn zeer kritisch t.a.v. economische vluchtelingen en dat zal de komende jaren ook een belangrijk thema voor onze fractie blijven. Ondanks de geluiden die zo af en

toe van andere partijen gehoord worden en die er soms bijna op neer komen dat hier in het parlement over dit punt eigenlijk niet meer gesproken mag worden. De politiek is er om ook heikele punten op de agenda te zetten. Om te zorgen dat de burger zich blijft herkennen in datgene wat er in Den Haag gebeurt zal er juist ook over dat soort thema's moeten worden gesproken; anders denkt de meneer/mevrouw in de kroeg in Leiden of in de collegebanken in Leiden van, waar hebben ze het nou in vredesnaam over, want dit gaat niet over mijn belevingswereld. Ik vind dat er hier geen taboes mogen zijn en sommige onderwerpen zitten (blijkbaar) nog teveel in de taboesfeer. Want je geeft er dan blijk van dat de belevingswereld voor sommige mensen in Den Haag een andere is dan in de samenleving. Sommige partijen hebben jarenlang de ogen gesloten voor ontwikkelingen die eigenlijk niet in hun politieke straatje pasten. De hoge mate van tolerantie is bijvoorbeeld voor de PvdA een groot politiek probleem; de mensen en aanhang van de PvdA in de wijken hebben het probleem zelf levensgroot op het bord liggen. En daar zit met name voor de PvdA een geweldig dilemma.

Een tweede nationale luchthaven, de Betuwelijn en de HSL zijn nog niet gerealiseerd. Minister Jorritsma heeft aangegeven dat zij voorstander is van versnelde procedures om dergelijke grote projecten door te voeren. Hoe staat de VVD hier tegenover?

Eén van de grote problemen in Nederland, ook als je naar internationaal vergelijkend onderzoek kijkt, is de lengte van de besluitvormingsprocedures. Met name waar het gaat om grote projecten. Wij hebben de afgelopen jaren gepleit voor een soort éénbesluitvormingsregeling. Een pleidooi dat nu dus door minister Jorritsma en het kabinet lijkt te worden overgenomen. Mijn collega Jan te Veldhuis heeft eens uitgerekend dat er voor de aanleg van de Betuweroute in totaal 3500 besluiten nodig zijn. Dat is natuurlijk te gek voor woorden. Het "nadeel" van een dergelijke éénbesluitregeling is dat een zekere mate van centralisatie dan onontkoombaar is, want je schuift dan als het ware de streekplan- en bestemmingsplanbevoegdheid van provincies en gemeenten aan de kant. Maar in de weging van voor- en nadelen zeg ik: zo snel mogelijk doen. M.b.t. Schiphol specifiek: wat de tegenstanders van uitbreiding van Schiphol miskennen is de mobiliteitsbehoefte van mensen. Dan kun je Schiphol wel in zijn groei willen remmen, maar dan vliegen diezelfde mensen via Brussel of Frankfurt. Ze zullen uitwijkgedrag gaan vertonen en dat heeft natuurlijk voor Nederland grote economische gevolgen. Dat is de reden waarom de VVD-fractie zegt: Schiphol zal primair op de bestaande locatie moeten kunnen groeien en wat er daarna moet komen daar loopt een variantenstudie voor de echte lange termijn over. Maar Schiphol zou de ruimte

moeten krijgen, binnen bepaalde grenzen, om de groei van het luchtverkeer aan te kunnen.

Na het horen van de eis van de officier van justitie tegen de vier verdachten van de dood van Mijndert Tjoelker kwam er een grote roep om meer 'blauw' op straat en een aanscherping van de wetgeving. Wat is uw standpunt hierover?

Natuurlijk moet er meer politie op straat komen, maar niet alleen dat. Het is een illusie om te denken dat je het probleem uitsluitend op kunt lossen door meer politie. Het is niet alleen een kwestie van meer politie, maar ook van een betere politie-organisatie. Je moet echter ook wat doen aan de voorkant van het probleem wanneer je praat over geweld en veiligheid. Dat ligt in de eerste plaats bij de opvoeding door ouders en scholen, zodat die kinderen besef bijbrengen dat dit soort gedrag volstrekt onaanvaardbaar is. Er moet natuurlijk ook op justitieel gebied iets gebeuren en je zou de vraag kunnen stellen of voor een aantal overtredingen en vergrijpen bv. geweldsmisdrijven, de strafmaat niet aangescherpt dient te worden. Maar het is te simpel om te denken dat wanneer je jongeren voor langere tijd opsluit het probleem dan vanzelf wordt opgelost.

Minister Dijkstal heeft onlangs gepleit voor één politieminister. Ook zijn er plannen om de korpsleiding (de driehoeksverhouding) te reorganiseren. Wat vindt u van deze voorstellen?

De discussie over één politieminister is een discussie die onherroepelijk aan de orde zal komen bij de kabinetsformatie en waar het kabinet op dit moment nog geen standpunt over heeft. Wat nu aan de orde is, is een partiële wijziging van de politiewet. Waar ik bij één punt een vraagteken plaats, maar ook hiervoor geldt dat dit nog in de fractie besproken moet worden. Uit de pers heb ik begrepen dat, de verantwoordelijkheid van de huidige korpsbeheerders verschoven wordt naar een regionaal college dat als collectief de verantwoordelijkheid draagt die de huidige korpsbeheerder heeft. Ik denk dat je dan kunt stellen dat, en dat geldt niet alleen voor de politieorganisatie, maar ook in zijn algemeenheid, daar waar iedereen verantwoordelijk is, niemand dat meer is. En op dat punt zal het voorstel door de VVD-fractie behoorlijk kritisch worden bekeken. Waar wij uiteindelijk naar toe willen is, een verdere nationalisering. Dat kan echter niet van de een op de andere dag gaan omdat de politie net een forse reorganisatie achter de rug heeft. Maar op termijn meer centrale aansturing voor wat mij betreft de minister van Binnenlandse zaken.

De wachtlijsten in de gezondheidszorg zijn op dit moment erg lang. Nu is er sprake van een plan om werkenden voorrang te geven bij behandeling door specialisten. Wat vindt de VVD van dit plan? Wij beoordelen dit soort wijzigingen vanuit de vraag:

gaan er mensen op achteruit of gaat iedereen er op vooruit. Als dat laatste het geval is dan is zo'n wijziging goed bespreekbaar. Maar op het moment dat zo'n wijziging er bv. toe zou leiden dat niet-werkenden achteraan de rij komen, met als gevolg langere wachttijden, dan zou dat wat mij betreft onbespreekbaar zijn. Maar als de eerste situatie in dit verband zich voordoet, dan vermag ik niet inzien wat daar tegen is. Wat meer marktwerking zou kunnen leiden tot wachttijdvermindering en een efficiëntere gezondheidszorg.

Onlangs is er gesproken om van de minister van Ontwikkelingszaken een staatssecretaris onder de minister van Buitenlandse zaken te maken. Vindt u dit een goed plan?

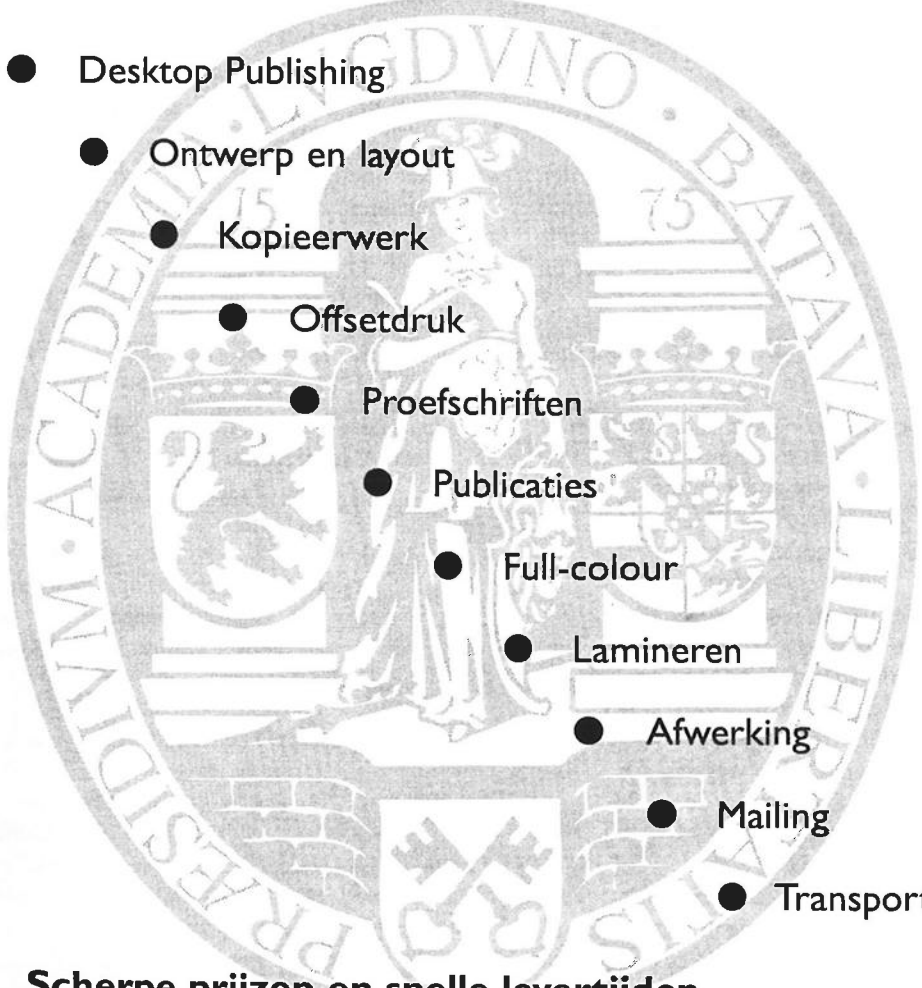
Als je vindt dat het buitenlandsbeleid vanuit Nederland met één mond moet plaatsvinden, dan zou alles hiervoor en weinig hiertegen zijn. Want bijvoorbeeld de manier waarop minister Pronk zijn rol inhoud geeft, geeft soms het idee dat er een soort tweede minister van Buitenlandse Zaken is. En dat is absoluut geen goede ontwikkeling.

Wat is uw standpunt inzake het correctief referendum?

De VVD heeft altijd de representatieve democratie als fundament van onze staatkunde gezien en dat verklaart tegelijkertijd de weerstand tegen het fenomeen "correctief" referendum. Omdat we daar een zekere ondergraving van het systeem van representatieve democratie in hebben gezien. In de VVD zijn er op dit punt echter ook verschillende stromingen en onze Tweede Kamerfractie heeft dat als uitgangspunt gekozen. Wij hebben in het regeerakkoord van 1994 afspraken gemaakt en onze Tweede Kamerfractie heeft zich op het standpunt gesteld: "afpraak is afspraak" en dat betekent dat we daar ook niet aan willen tornen. Aan de andere kant moet de bruikbaarheid van het instrument ook niet zodanig worden dat het voor ieder wissewasje wordt ingezet. Dat is de reden waarom wij in de Tweede Kamer bij de behandeling van het voorstel zwaar hebben ingezet op opname van een paar kwantitatieve criteria in de wet; ook in de grondwet. Ook onze Eerste Kamerfractie heeft aangegeven dat ook dat gegeven voor hen een belangrijke basis is om nu wel in meerderheid voor het wetsvoorstel te kunnen stemmen. Daar ben ik op zichzelf overigens gelukkig mee, dat men deze lijn heeft gekozen en daarmee het politieke primaat van de Tweede Kamer erkent. Als onze Eerste Kamerfractie tegen zou hebben gestemd, zou dat tot gevolg hebben gehad, dat het betrouwbare beeldmerk van de VVD van "afpraak is afspraak" geweld zou zijn aangedaan.

David-Paul Boender
Student Bestuurskunde in Leiden

UFB / Grafisch Bedrijf Rijksuniversiteit Leiden

-
- Desktop Publishing
 - Ontwerp en layout
 - Kopieerwerk
 - Offsetdruk
 - Proefschriften
 - Publicaties
 - Full-colour
 - Lamineren
 - Afwerking
 - Mailing
 - Transport

Scherpe prijzen en snelle levertijden

Inlichtingen: ☎ (071) 527 31 14 of (071) 527 31 16

Stationsplein 240
2312 AR Leiden

Bert Bakker is D'66 kamerlid en staat hoog genoeg om ook bij de komende kamerverkiezingen nog weer in de Tweede Kamer te belanden. Hij is woordvoerder voor de studiefinanciering van D'66. Daarnaast is hij woordvoerder voor sociale zaken en werkgelegenheid, de wsf vormt hier eigenlijk een onderdeel van. Iedereen kent nog wel de beelden van een lachend kabinet, nadat de minister van financiën Zalm heeft geroepen: "en we voeren hem niet uit!" De motie over de OV-studentenjaarkaart was ingediend door Bert Bakker.

Nieuwe studiefinanciering

Op de vraag naar wat hij vindt van de vele veranderingen antwoordt hij dat verslechtingen slechts per groep nieuwe studenten mogen worden doorgevoerd. De huidige manier van wijzigingen geeft steeds meer moeilijkheden en de drempels om te gaan studeren worden verhoogd. Bovendien leidt dit tot uniformiteit van het onderwijsaanbod en tot puntenjagen door studenten. Hier is het onderwijs zelf mede schuldig aan.

D'66 en dus ook Bert Bakker pleit voor ingrijpende wijziging van het studiefinancieringsbeleid. In de eerste plaats moet het normbudget omhoog. De hoeveelheid geld, waarvan studenten geacht worden rond te komen iedere maand, is simpelweg te laag. Ten tweede dient er een scheiding te komen tussen een zogenaamd studiebudget en het levensonderhoudsbudget. Voor het levensonderhoud moet het niet meer nodig zijn dat studenten gaan lenen. Dit nieuwe systeem heeft als voordeel dat studenten ook minder zullen gaan werken. Als derde wijziging stelt D'66 voor dat de ouderlijke bijdrage betaalbaar moet zijn, vaak willen ouders wel, maar voor veel middeninkomens is het niet op te brengen.

Door middel van fiscale voorzieningen moet dit verbeterd worden. De basisbeurs wil Bert Bakker ook in een nieuw studiefinancieringssysteem terug zien. De prestatiebeurs daarentegen dient te worden afgeschaft. Bakker vindt dat deze te veel onzekerheden geeft voor de student. Hij ziet er meer in dat de rechten en plichten van studenten voor een komende periode worden vastgelegd. Zodat er wel enige druk op de student ligt om een beetje door te studeren.

Wel moet het systeem niet te rigide worden, het moet mogelijk zijn om af te wijken en zo tot een gedifferentieerd aanbod te komen: in plaats van kistkalveren moeten de studenten scharrelkalveren worden! Zo moet het mogelijk zijn om bijvoorbeeld het laatste jaar van de studie in twee of drie jaar te

doen. Op dit moment is dat nog niet mogelijk door het rigide onderwijs en de huidige studiefinancieringswetgeving.

Een leeftijdsgrens van rond de 25 jaar, om te beginnen met studeren lijkt D'66 verstandig. Dit betekent dat er 'langer' gestudeerd kan worden, tot circa 30 jaar. Want om iedereen te laten studeren zolang hij of zij dat wil is financieel niet haalbaar, voorlopig.

Maar...

Dat kost veel geld. D'66 wil hier natuurlijk naar streven, maar bij de komende formatie (D'66 gaat uit van Paars Twee) zal er over gepraat worden. Andere partijen hebben niet dezelfde wensen en er zijn financiële beperkingen. Belangrijkste prioriteiten zijn het blijven bestaan van de OV-kaart, verhoging van de leeftijdsgrens en grotere flexibiliteit.

De studenten OV-jaarkaart

D'66 is ervoor dat de OV-kaart voor studenten in de huidige vorm blijft bestaan. De door vele studenten gewenst keuzevrijheid om zelf te kunnen beslissen of al dan niet een OV-kaart nemen, is

vanwege het dan ontbreken van collectief draagvlak niet denkbaar. Alleen de studenten die denken meer te reizen dan de kaart kost zullen hem nemen, de rest niet. Zo wordt de OV-kaart niet te betalen. Alhoewel het beperken van de keuzevrijheid tegen het huidige systeem van de OV-kaart spreekt, zijn er ook duidelijk argumenten pro OV-kaart: het is beter voor het milieu, beter voor de files (anders kruipen alle studenten weer in de auto; bovendien gaat er een soort van gewinning met het openbaar vervoer van uit; bovendien komt het de veiligheid ten goede). D'66 wil hier in het regeerakkoord afspraken over maken.

Bindend studieadvies

Op de vraag wat Bert Bakker vindt van het Leidse

bindende studie advies antwoordt hij dat hij voor een dergelijk systeem is als voldaan is aan twee voorwaarden. In de eerste plaats moeten de studies studeerbaar zijn. En in de tweede plaats, daar ontbreekt het veelal aan, hebben universiteiten een verwijzende functie. Het systeem moet geen eenrichtingverkeer zijn. Geen besluiten als "vertrek, en zoek het verder zelf maar uit", samen moeten dergelijke beslissingen worden genomen. Als dat gebeurt is een bindend studie advies een goed systeem.

Onderwijs

Vergeleken met andere OECD landen geeft Nederland relatief weinig uit aan onderwijs. Moeten deze uitgaven niet meer in lijn worden gebracht met de andere ontwikkelde landen? Bakker maakt in de eerste plaats de kanttekeningen dat het percentage van het BNP dat aan onderwijs wordt besteed, niet zoveel zegt over de kwaliteit ervan. Bijvoorbeeld door efficiency is veel winst te behalen, zonder dat dat ten koste gaat van het onderwijs. Wel vindt D'66 dat het onderwijs verbeterd moet worden. Dit moet volgens Bakker plaats vinden intern, de onderwijsinstelling zelf moeten hier veel tijd aan besteden en de investeringen in het onderwijs moeten omhoog. In het programma van de partij is dit ook expliciet opgenomen.

Gelijkstelling van diploma's op Europees niveau is nog steeds niet gelukt. Bakker is absoluut voor, maar ziet het niet gebeuren. Daarom pleit hij voor een soort basiskwalificatie, die een minimumniveau vastgelegd, waar bovenop extra aantekeningen kunnen komen.

D'66 thema's

Van alle bestuurlijk vernieuwingen die de partij wenst(e) door te voeren zijn de meeste er niet gekomen, erkent Bert Bakker. Het referendum is nu rond, de Eerste Kamer is er ook mee akkoord gegaan. Alhoewel de drempel vrij hoog ligt is volgens hem de aanwezigheid van een noodrem als deze belangrijk. Het legt druk op de politici om voldoende draagvlak te creëren, voordat ze een besluit nemen.

Conclusie

D'66 wil op zich duidelijke wijzigingen aan brengen in het onderwijs en de studiefinanciering. Veel van de voorgenomen maatregelen zijn verbeteringen voor de studenten. Jammer, maar wel realistisch, is dat -wat ook al is opgemerkt- er minder wensen zullen worden ingewilligd dan er zijn. Financieel is niet alles haalbaar en eventuele coalitiegenoten hebben ook andere ideeën over het onderwijs en de financiering.

Peter Venema

Student Bestuurskunde in Leiden

HIER HAD UW ADVERTENTIE KUNNEN STAAN!

BEL JAN KORFF DE GIDTS
TEL: 071-5273696

B.I.L-VERKIEZINGSUITSLAG

D.P. Boender

Rond deze tijd van het jaar hebben alle (eerstejaars) studenten Bestuurskunde het vak Politicologie 1 gevolgd en hopelijk met succes afgerond. Tijdens dit vak zal zeker gesproken zijn over de 'kloof' tussen de burger en de politiek, dit naar aanleiding van de lage opkomst bij verkiezingen. Vooral onder jongeren zou er een grote mate van desinteresse in de politiek zijn, met name onder lager opgeleiden. De reden waarom wij dit zeggen heeft te maken met onze eigen B.I.L-verkiezing. De B.I.L telt op dit moment rond de 400 leden, die allemaal een stembiljet hebben ontvangen. Maar na het tellen van de uitgebrachte stemmen blijkt dat er van de 400 verstuurde biljetten er slechts 45 (!) mensen hun stem hebben uitgebracht. Dat is een opkomst van 11,25 %. Wij hopen dat deze dramatische uitslag niet te wijten is aan een politieke desinteresse en dat er geen sprake zal zijn van een kloof tussen de student Bestuurskunde enerzijds en de politiek anderzijds. De B.I.L hoopt dat jullie op woensdag 6 mei aanstaande wel degelijk zullen gaan stemmen.

Dan volgt nu de uitslag van de B.I.L.-verkiezing 1998:

partij:	aantal stemmen:	% uitgebrachte stemmen:
VVD	17	37,8
PvdA	11	24,4
D66	7	15,6
Groen Links	5	11,1

RPF/GPV	3	6,7
CDA	1	2,2
SP	0	0,0
CD	0	0,0
blanco	1	2,2

De uitslag op de vraag welke thema's een belangrijke invloed hebben op de partijkeuze:

thema:	aantal malen genoemd:
Europese Unie	15
onderwijs	14
milieu	13
werkgelegenheid	12
gezondheidszorg	11
veiligheid	11
studiefinanciering	10
sociaal beleid	5
economie	4
geloofsovertuiging	3
gewoonte	1
landbouwbeleid	1
andere factoren	7

Er is geen sprake van een duidelijke partijgebonden voorkeur, behalve in het geval van de RPF/GPV, namelijk de geloofsovertuiging.

Wij willen de mensen die hun B.I.L-stembiljet hebben ingevuld en geretourneerd hartelijk danken voor hun medewerking.

Namens de redactie,
David-Paul Boender

Gelezen in...

OECD Observer

Verschijnt zes maal per jaar en bevat vaak samenvattingen van rapporten van de *Organisation for Economic Cooperation and Development*. Biedt in elk nummer statistische gegevens over de lidstaten en een overzicht van nieuwe publicaties.

The OECD Observer, no 210, feb/mrt 1998

Dit nummer heeft als thema ruimtelijke ontwikkeling, natuurlijk in verband gebracht

met het belangrijkste woord van vandaag *globalisering*. Onder andere over de kracht en zwakte van bepaalde regio's, hoe deze te meten en het over hanteren van dergelijke indicatoren. Verder over dit thema: hoe verval in stedelijke gebieden een halt toe te roepen en regionale politiek in Mexico. Daarnaast wederom een artikel over globalisering, nu aan de hand van patenten en innovatie en een korte analyse van het bankbedrijf in Rusland.

Overheidsmanagement

Het maandelijks verschijnend blad over management bij overheden op alle niveau's.

Overheidsmanagement, jan 1998

Een artikel over fusies van overheidsdiensten, want niet alleen in het bedrijfsleven zijn marktverbreding en schaalvoordelen populair. Geeft ook een beeld van de gevaren en in welke fasen er bij fusies kunnen worden onderscheiden. Gaat als laatste in op de zeggenschapsverdeling. In oktober 1997 verscheen een rapport van de Algemene Rekenkamer over de informatievoorziening bij overheidsdiensten (de structuurschetsen). Daaruit wordt duidelijk dat er nog veel ruimte is voor verbetering en dat veranderingen noodzakelijk zijn. In het laatste grote artikel van dit nummer aandacht voor boekhouden bij de gemeente. De auteur pleit ervoor om alleen bezittingen op te nemen die aanwijsbaar renderen. Zo krijg je namelijk beter inzicht in de financiële positie van de gemeente. Ook een kort stukje over Europees aanbesteden anno 1998.

Overheidsmanagement, feb 1998

In het tweede nummer van 1998 het vervolg op het boekhouden bij de gemeente (nu toegespitst op het wegennet). Verder een verslag van een symposium over verslaggeving en prestatieverantwoording in de publieke sector. Hoe staat het met het gebruik van het jaarverslag door de politiek en op welk wijze is dit te verbeteren? Ook aandacht voor calamiteitenbeheersing, tegenwoordig heel populair bij overheden. De auteur van het artikel pleit ervoor dat communicatietaken door deskundigen worden verzorgd vanwege de veranderende werkwijze van de media en de grote gevaren (beschadigde reputatie) bij fouten in de communicatie. Als laatste artikel een bespreking van het zogenaamde Trinity-model. Dit model biedt de mogelijkheid om een groot aantal spelers, elk met hun eigen belangen, doelstelling en activiteiten, in een helder en samenhangend beeld samen te brengen.

Foreign Affairs

Het meest beroemde Amerikaanse tijdschrift op het terrein van buitenlandse politiek en internationale politieke ontwikkelingen. Verschijnt zes keer per jaar.

January/February 1998

Het eerste hoofdartikel gaat over het grootste gevaar dat de Amerikaanse samenleving bedreigt: biologische en chemische massavernietigingswapens. Volgens de auteur moet Amerika zich terugtrekken uit allerlei dure buitenlandse operaties en een uitgebreid programma van burgerbescherming instellen, om het aantal slachtoffers te verminderen voor het geval het 'ondenkbare gebeurt'. Ook vrij opvallend een oproep om bij de drugsbestrijding de gezondheid centraal te stellen in plaats van politiek. De *war on drugs* heeft gefaald, het Amerikaanse drugsprobleem is niet opgelost en het beleid tot nu toe heeft veel bijgedragen aan drugs-criminaliteit, de opkomst van crack en de verspreiding van AIDS. Verder aandacht voor de democratisering in China en de malaise in Azië.

March/April 1998

Het voorjaarsnummer opent met wat te doen met het IMF. De Amerikaanse relatie tot internationale organisaties is als altijd moeizaam. Volgens de auteur is de politiek van het IMF, waarbij zij buitengewoon omvangrijke en snelle hervormingen vereist contraproductief. Het voorkomt namelijk dat landen eerder om meer bescheiden schaal hulp zoeken. In een ander artikel wordt gewaarschuwd voor de gevaren van een verdere uitbreiding van de Europese Unie. Vooral de druk van Kohl om de EMU door te zetten is een slechte geweest. De Europeanen moeten zich meer richten op de bestaande liberale orde in plaats de nadruk te leggen op vergroting van Europese Unie. Verder wederom aandacht voor de problemen in Azië, een goed en 'echt' verdrag over broeikas effecten, het ontstaan van een nieuw machtsblok in Afrika en het belang en de beperking van *rule of law*.

Internationale Spectator

Dit is het tijdschrift van het Instituut Clingendael en verschijnt twaalf keer per jaar.

Januari 1998

In het eerste nummer van dit jaar staat het buitenland beleid van Nederland centraal. Aan bod komen het al dan niet bestaan van een falende, struikelende lobby bij internationale organisaties; hoe om te gaan met China; het Nederlandse buitenlands beleid ten opzichte van Oost-Azië en natuurlijk de crisis in Azië.

Februari 1998

Het thema is "De Verenigde Staten 'an indispensable nation'. De positie van de V.S. wordt gezien vanuit verschillende standpunten, o.a. in het licht van het boek van Huntington, de *Clash of Civilisations*. Ook aandacht voor Azië, het IMF, de gevaren die de Russische maffia voor Nederland met zich mee brengt en een analyse van enkele financiële aspecten van het buitenlands beleid.

Maart 1998

In navolging van Frits Bolkenstein een artikel over het verschil in appreciatie voor het totalitaire Nazi regime en het communistische Rusland. De auteur ziet hiervoor als reden dat Duitsland Nederland heeft bezet en dat de Sowjet-Unie een ver van mijn bed schow is gebleven. Verder een artikel over het voorzitterschap van de Europese Unie, vanaf de oprichting in de jaren vijftig en aandacht voor het belang van "Europa" in de komende nationale verkiezingen in mei. In de meeste verkiezingsprogramma's krijgt het thema Europa weinig aandacht. Dit is in overeenstemming met de publieke opinie die onverschillig staat ten opzichte van Europa.

Acta Politica

Acta Politica is het officiële tijdschrift van de Nederlandse Politicologen en verschijnt vier keer per jaar.

Acta Politica 1997/4

Het laatste nummer van het jaar 1997 bevat drie grote artikelen. Het eerste artikel kreeg de MA

Heinsius MA Thesis Award 1996 over zoals de Engelse titel het zo mooi zegt: *Political Democracy: A Cross-National Quantitative Analysis of Modernization and Dependency Theories*. Het tweede artikel gaat in op een actueel onderwerp, de Nederlandse Mededingingsautoriteit. Het artikel schetst een beeld van het Nederlandse kartelbeleid van 1956 tot 1997. Volgens de auteurs was de oude wet zo slecht nog niet... Het laatste hoofdartikel betreft een onderzoek naar de publieke opinie. Over Europa is de burger zo onverschillig, hij of zij heeft geen mening. Door op een handige wijze informatie te verstrekken kan de publieke opinie elke gewenste kant opgestuurd worden.

Sloan Management Review

Zoals elke prestigieuze universiteit in Amerika heeft ook het MIT een eigen managementblad. Dit schijnt wel een goede te zijn, volgens de Amerikaanse manager, de beste publicatie. Natuurlijk meer op het bedrijfsleven georiënteerd dan op de publieke sector.

Volume 39, no. 2, Winter 1998

In dit nummer artikel over het behouden van het vertrouwen van de werknemers tijdens afslankingsoperaties; hoe overheden en bedrijven samen moeten werken om met de steeds sterker wordende internationale competitie ervoor te zorgen dat bedrijven over een adequate infrastructuur beschikken en ook de acht beslissende factoren voor het creëren, delen en gebruiken van informatie.

Agenda

- 16 april: Landelijke Bestuurskundedag in Enschede.
- 21 april: Informatiedag Bestuurskundige en arbeidsmarkt 1998 in Leiden.
- 6 mei: Verkiezingen voor de Tweede-Kamer.
- 11 mei: Forum studiefinanciering.

Studie- boeken?

Je vindt ze bij:

Kooyker Ginsberg

Breestraat 93
2311 CK Leiden
(071) 516 05 00

Breestraat 127
2311 CM Leiden
(071) 512 46 42

★) De grootste boekhandel van Leiden...